

DE JAREN VAN

BARTELTJE DORENBOSCH

1844 - 1907

DEEL V 1895 - 1900

INHOUD

1895.....	3
DUIVELSEILAND (1895).....	3
JAMESON RAID (1895).....	5
BIËNNALE VAN VENETIË (1895).....	7
TREINONGEVAL OP GARE MONTPARNASSE (1895).....	8
1896.....	10
OLYMPISCHE ZOMERSPELEN 1896.....	11
PARIJS-ROUBAIX 1896.....	12
CHODYNKATRAGEDIE (1896).....	14
OTTO LILIENTHAL (1896).....	16
ALFRED NOBEL (1896).....	18
1897.....	21
WILLIAM MCKINLEY (1897).....	21
WERELDTENTOONSTELLING VAN 1897.....	21
KLONDIKE (1897).....	24
PRINCESSE CLÉMENTINE (SCHIP, 1897).....	24
1898.....	25
USS MAINE (1898).....	25
SPAANS-AMERIKAANSE OORLOG (1898).....	26
DE INHULDIGING VAN KONINGIN WILHELMINA (1898).....	29
GOUDEN KOETS (1898).....	32
GUANGXU (1898).....	33
1899.....	34
VREDESCONFERENTIE VAN DEN HAAG (1899).....	34
TWEEDE BOERENOORLOG (1899-1902).....	37
1900.....	40
BLOEDIGE ZONDAG (1900).....	40
OLYMPISCHE ZOMERSPELEN 1900.....	41
BOKSEROPSTAND (1900).....	41
MOORD OP MARIETJE KESSELS (1900).....	41

DE JAREN VAN BARTELTJE DORENBOSCH

1844 - 1907

1895

GEBEURTENISSEN

JANUARI

5 - DE FRANSE LEGERKAPITEIN ALFRED DREYFUS WORDT TIJDENS EEN GEHEIM PROCES WEGENS SPIONAGE TOT LEVENSLANG VEROORDEELD EN GEDEPORTEERD NAAR HET DUIVELSEILAND.

DUIVELSEILAND (1895)

HET DUIVELSEILAND (FRANS: ÎLE DU DIABLE) IS HET KLEINSTE EN NOORDELIJKSTE EILAND VAN DE ÎLES DU SALUT NABIJ KOUROU VOOR DE KUST VAN FRANS-GUYANA.

DEZE DRIE KLEINE EILANDEN WERDEN TOT IN DE ACHTTIENDE EEUW SAMEN DE DUIVELSEILANDEN GENOEMD EN NU NOG WORDT HET EIGENLIJKE DUIVELSEILAND WELEENS VERWARD MET DE ANDERE EILANDEN.

HET IS EEN ROTSACHTIG EILAND VAN 14 HECTARE DAT MAXIMAAL 40 METER HOOG IS. HET IS VOLLEDIG BEZET MET PALMBOMEN. IN TEGENSTELLING TOT HET ÎLE ROYALE EN HET ÎLE SAINT-JOSEPH, DE BEIDE ANDERE EILANDEN VAN DE GROEP, IS HET PERMANENT ONBEWOOND EN WORDT HET NIET GEBRUIKT. HET EILAND IS VERBODEN TERREIN. DOOR DE ZWARE STROMINGEN IS HET TROUWENS MOEILIK HET EILAND TE BETREDEN, OOK AL IS HET MAAR ENKELE HONDERDEN METERS VAN DE TWEE ANDERE EILANDEN VERWIJDERD.

DE DRIE EILANDEN BEHOREN ADMINISTRATIEF TOT DE GEMEENTE CAYENNE, DE HOOFDSTAD VAN FRANS-GUYANA, HOEWEL ZE OP ZICHTSAFSTAND VAN DE STAD KOUROU LIGGEN.

GESCHIEDENIS

VANAF 1852 VORMDE HET DUIVELSEILAND, NET ALS DE TWEE NABURIGE EILANDEN, EEN ONDERDEEL VAN DE FRANSE STRAFKOLONIE VAN FRANS-GUYANA. ONDER HET REGIME VAN NAPOLEON III WERDEN ER POLITIEKE GEVANGENEN VASTGEZET, IN TOTAAL MEER DAN DRIEHONDERD, WAARVAN MEER DAN ZEVENTIG ER OVERLEDEN. SINDS 1866 WERD HET EILAND ALLEEN GEBRUIKT VOOR EEN BEPERKT AANTAL VEROORDEELDEN, DIE ALS STAATSGEVAARLIJK WERDEN BESCHOUWD, ZOALS TERRORISTEN EN SPIONNEN. IN TOTAAL VERBLEVEN ER NIET MEER DAN 31 VAN DIE GEVANGENEN, VAAK NIET MEER DAN ÉÉN TEGELIJK, MET HUN BEWAKERS. MENSEN EN GOEDEREN WERDEN AAN- EN AFGEVOERD VIA EEN KABELBAAN VANAF HET ÎLE ROYALE.

DE BEKENDSTE GEVANGENE WAS DE (TEN ONRECHTE) VOOR SPIONAGE VEROORDEELDE FRANSE KAPITEIN ALFRED DREYFUS, DIE ER VAN 1895 TOT 1899 ONDER EEN BIJZONDER STRENG REGIME VERBLEEF. HIJ ZAT IN EEN HUT DIE HIJ AANVANKELIJK NIET MOCHT VERLATEN. NADAT DE LAATSTE GEVANGENE IN 1938 VERTROKKEN WAS, WERD HET EILAND VOLLEDIG ONTRUIMD. DE ENKELE GEBOUWTJES, ZOALS DE VROEGERE HUT VAN DREYFUS, RAAKTEN VERVALLEN.

FEBRUARI

28 - ROTTERDAM ANNEXEERT DE BUURGEMEENTEN KRALINGEN EN CHARLOIS. HIERDOOR WORDT OOK KATENDRECHT EEN ROTTERDAMSE BUURT.

MAART

20 - OVER DE GRENS BIJ LOBITH ONTPLOFT EEN LADING DYNAMIET. DE LADING BESTAAT UIT 9.000 KISTEN MET 225.000 KILO AAN GEWICHT VERDEELD OVER ZES SCHEPEN. EVEN NA 18.30 UUR KLINT EEN HARDE EXPLOSIE ENKELE SECONDEN LATER GEVOLGD DOOR NOG TWEE EXPLOSIES. EÉN VAN DE SCHEPEN IS ONTPLOFT, MET DERTIEN DODEN ALS GEVOLG. TOT TIEN KILOMETER IN DE OMGEVING SNEUVELN RUITEN. ALS EEN WONDER WORDEN DE ANDERE SCHEPEN GESPAARD ONDANKS DAT ER TWEE SCHEPEN ZIJN GEZONKEN. DE KNAL IS ZELFS TOT IN FRIESLAND EN GRONINGEN NOG OPGEMERKT. IN DE ACHTERHOEK DENKEN DE MENSEN DAT ER EEN AARDBEVING GAANDE IS.

22 - DE GEBROEDERS LUMIÈRE DRAAIEN DE EERSTE FILM.

APRIL

11 - DE CUBAANSE DICHTER EN NATIONALIST JOSÉ MARTÍ LEIDT EEN LANDING VAN CUBAANSE BANNELINGEN EN VOEGT ZICH BIJ DE TROEPEN VAN DE REBELSE GENERAAL MÁXIMO GÓMEZ.

16 - OPRICHTING VAN HOCKEY EN BANDY CLUB "HAARLEM & OMSTREKEN", EEN VAN DE VOORLOPERS VAN HET HUIDIGE HC BLOEMENDAAL.

17 - TUSSEN CHINA EN JAPAN WORDT HET VREDESVERDRAG VAN SHIMONOSEKI ONDERTEKEND. CHINA ERKENT DAARBIJ DE ONAFHANKELIJKHEID VAN KOREA EN MOET SAMEN MET HET SCHIEREILAND LIAODONG OOK TAIWAN EN PENGHU AFSTAAN AAN JAPAN.

23 - DRIE LANDEN-INTERVENTIE TEGEN JAPAN, DAT WORDT GEVRAAGD OM LIAODONG TERUG TE GEVEN AAN CHINA.

MEI

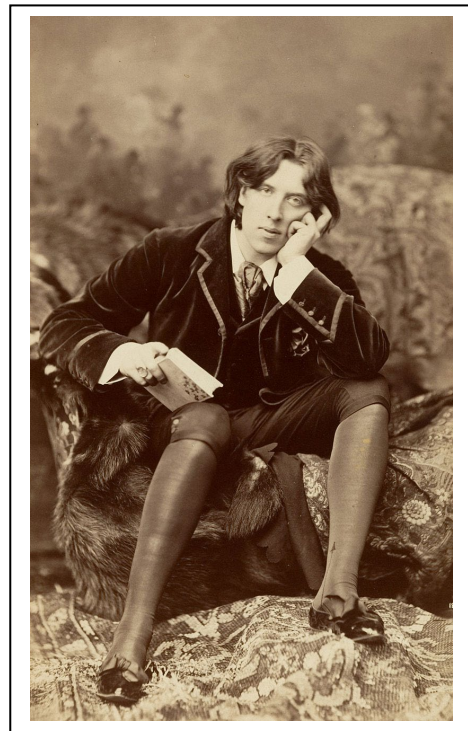
7 - ALEKSANDR POPOV DEMONSTREERT RADIOTELEGRAFIE VOOR LEDEN VAN DE RUSSISCHE SOCIËTEIT NATUURKUNDE EN CHEMIE.

19 - JOSÉ MARTÍ KOMT OM IN DE VELDSLAG MET DE SPAANSE TROEPEN IN DE SLAG OM DOS RÍOS

25 - OSCAR WILDE (ZIE AFBEELDING) WORDT VEROORDEELD TOT TWEE JAAR GEVANGENISSTRAF WEGENS SODOMIE.

OSCAR FINGAL O'FLAHERTIE WILLS WILDE

GEBOREN	16 OKTOBER 1854
GEBOORTEPLAATS	DUBLIN
OVERLEDEN	30 NOVEMBER 1900
OVERLIJDENSPLAATS	PARIJS
LAND	IERLAND
BEROEP	TONEELSCHRIJVER, SCHRIJVER, DICHTER EN ESTHEET

JULI

11 - DE GEBROEDERS LUMIÈRE VERTONEN HUN FILM AAN WETENSCHAPPERS.

AUGUSTUS

10 - EERSTE UITVOERING VAN DE PROMS.

19 - DE EERSTE CABARETVOORSTELLING IN NEDERLAND VINDT PLAATS IN EEN NACHTGELEGENHEID IN DE AMSTERDAMSE QUELLIJNSTRAAT. DE 27-JARIGE EDUARD JACOBS HEEFT DE KUNSTVORM MEEGEBRACHT UIT PARIJS.

SEPTEMBER

11 - HET BELGISCHE PARLEMENT STEM IN MET DE BOUW VAN EEN NIEUWE HAVEN VOOR BRUGGE, HET HUIDIGE ZEEBRUGGE.

15 - IN BELGIË WORDT DE WET SCHOLLAERT (VIERDE ORGANIEKE WET OP HET LAGER ONDERWIJS) VAN KRACHT.

OKTOBER

15 - EERSTE COLLEGES OP DE LONDON SCHOOL OF ECONOMICS, OPGERICHT DOOR DE FABIAN SOCIETY MET GELD DAT SIDNEY WEBB EN BEATRICE POTTER HEBBEN GEORVEN.

30 - DE STAD ERZURUM IN HET OTTOMAANSE RIJK IS TONEEL VAN EEN POGROM GERICHT TEGEN DE ARMEENSE BEVOLKING VAN DE STAD. VOLGENS BERICHTEN KOMEN HIERBIJ CIRCA 1.200 MENSEN OM HET LEVEN.

NOVEMBER

8 - WILHELM CONRAD RÖNTGEN ONTDEKT DE NAAR HEM GENOEMDE RÖNTGENSTRALEN.

25 - OPRICHTING VAN DE MAATSCHAPPIJ VAN DE BRUGSE ZEEVAARTINRICHTINGEN MET ALS DOEL DE AANLEG VAN DE ZEEHAVEN ZEEBRUGGE.

27 - ALFRED NOBEL MAAKT ZIJN TESTAMENT OP EN ROEPT DAARIN DE NOBELPRIJZEN IN HET LEVEN.

DECEMBER

19 - JOS BOGAERS RIJDT IN TILBURG IN EEN AUTO. DAT IS DE EERSTE AUTO IN NEDERLAND.

29 - LEANDER STARR JAMESON BEGINT DE JAMESON RAID IN DE ZUID-AFRIKAANSCH REPUBLIEK.

JAMESON RAID (1895)

DE JAMESON RAID (29 DECEMBER 1895 – 2 JANUARI 1896) WAS EEN ONSUCCESVOLLE INVAL VAN EEN BRITSE MILITIE IN DE ZUID-AFRIKAANSCH REPUBLIEK (TRANSVAAL). DE BEDOELING WAS OM EEN OPSTAND VAN DE VOORNAMELIJK BRITSE GASTARBEIDERS, DE ZOGENAAMDE UITLANDERS, UIT TE LOKKEN, MAAR DIT GEBEURDE NIET. DE RAID WAS EEN VAN DE AANLEIDINGEN VOOR DE TWEDE BOERENoorlog.

ACHTERGROND

DE UITLANDERS WERDEN GEDISCRIMINEERD IN DE BOERENREPUBLIEKEN, WAT AANGEHAALD WERD ALS REDEN VOOR DE INVASIE. DE MINERALE RIJKDOMMEN VAN TRANSVAAL WAREN DE WERKELIJKE AANLEIDING. HET DOEL VAN DE RAID WAS JOHANNESBURG, WAAR DE TROEPEN EEN OPSTAND VAN DE UITLANDERS Zouden STEUNEN. HET MEESTERBREIN ACHTER DE RAID WAS DE IMPERIALISTISCHE MIJNENMAGNAAT CECIL RHODES, MET FINANCIËLE STEUN VAN ALFRED BEIT. OOK DE BRITSE MINISTER VAN KOLONIËN JOSEPH CHAMBERLAIN, WIST VAN DE RAID AF. IN JOHANNESBURG KREGEN BRITSE SAMENZWEERDERS VAN HET JOHANNESBURG REFORM COMMITTEE DE OPDRACHT OM DE OPSTAND ONTKETENEN.

TROEPEN WERDEN TIJDENS DE VOORBEREIDING GESTATIONEERD BIJ PITSANI IN BEETSJOEANALAND, AAN DE GRENS MET TRANSVAAL. 600 MANNEN STONDEN ONDER HET BEVEL VAN LEANDER STARR JAMESON, WAARVAN 400 MAN BEREDEN POLITIE UIT RHODESIË, 100 VRIJWILLIGERS UIT DE KAAPKOLONIE EN 100 MAN GEKLEURDE HULPTROEPEN. HUN UITRUSTING BESTOND UIT ZES MAXIM MACHINEGEBWEREN EN DRIE STUKS GESCHUT.

DE INVAL

JAMESON RAAKTE GEFRUSTREERD DOOR VERTRAGINGEN, EN GING ZELF TOT ACTIE OVER. OP 29 DECEMBER 1895 VIEL JAMESON DE REPUBLIEK BINNEN, RICHTING JOHANNESBURG. ZIJN ACTIES WERDEN VERoorDEELD DOOR DE BRITSE KOLONIALE REGERING.

JAMESONS TROEPEN KONDEN DIEP BINNENDRINGEN IN TRANSVAALS GEBIED, EN STUITTEN NAUWELIJKS OP VERZET. DE TELEGRAAFLIJN NAAR PRETORIA WERD ECHTER NIET DOORGEKNIPT EN OP 30 DECEMBER WAS HET TRANSVAALSE LEGER AL OP DE HOOGTE VAN DE INVAL. DE GEPLANDE OPSTAND IN JOHANNESBURG BLEEF UIT: HET BLEEK DAT RHODES DE ONVREDE VAN DE UITLANDERS HAD OVERSCHAT EN DAT ER GEEN VRAAG WAS NAAR EEN REVOLUTIE. OP 1 JANUARI, BIJ KRUGERSDORP, HAD EEN KLEIN AANTAL BOERENSOLDATEN DE WEG NAAR JOHANNESBURG VERSPERD. BIJ HET VALLEN VAN DE AVOND TROK JAMESON ZIJN TROEPEN TERUG IN EEN POGING DE BOEREN IN HUN FLANK AAN TE VALLEN. DE BOEREN HADDEN DE BEWEGING ECHTER DOOR, EN OP 2 JANUARI, WANNEER DE BRITTEN DOORKOP BEREIKTEN, WERDEN ZIJ OPGEWACHT DOOR EEN BOERENCOMMANDO MET ZWARE ARTILLERIE. JAMESON VERLOOR ONGEVEER DERTIG MAN, VOOR HIJ ZICH OVERGAF. ZIJN TROEPEN WERDEN OPGESLOTEN IN PRETORIA.

ARRESTATIE VAN JAMESON

NASLEEP

DE BOERENREGERING LEVERDE DE TROEPEN UIT AAN DE BRITTEN, DIE ZE VEROORDEELDEN. JAMESON WERD TERUGGESTUURD NAAR LONDEN, WAAR HIJ 15 MAANDEN WERD OPGESLOTEN MAAR VERVROEGD VRIJ KWAM VANWEGE ZIEKTE. DE SAMENZWEERDERS VAN JOHANNESBURG WERDEN IN TRANSVAAL BERECHT; VIJF MAN KREGEN AANVANKELIJK DE DOODSTRAF, MAAR PRESIDENT PAUL KRUGER ZETTE DIT OM IN EEN GEVANGENISSTRAF EN GELDBOETE. DE BOERENREGERING KREEG EEN SCHADEVERGOEDING VAN 1 MILJOEN POND.

DE RAID DEED DE VIJANDELIJKHEDEN TUSSEN DE BRITTEN EN DE BOEREN OPFLAKKEREN, DIE ALLEEN MAAR WERDEN AANGEWAKKERD DOOR DE ONDSCHIEPPING VAN EEN TELEGRAM AFKOMSTIG VAN DE DUITSE KEIZER, WILHELM II, NAAR KRUGER WAARIN DE BOEREN GEFELICITEERD WERDEN MET HUN OVERWINNING OP DE BRITTEN. EEN KLEINE VIER JAAR LATER BRAK DE TWEDE BOERENOORLOG UIT.

ZONDER DATUM

GUGLIELMO MARCONI MAAKT HET EERSTE GESLAAGDE RADIOCONTACT.

DE BIËNNALE VAN VENETIË WORDT VOOR HET EERST GEHOUDEN.

BIËNNALE VAN VENETIË (1895)

DE EERSTE BIËNNALE VAN VENETIË WERD IN 1895 GEHOUDEN. IN DE OORLOGSJAREN WAREN ER LANGERE TUSSENPAUZES. ER IS TEGENWOORDIG EEN ONDERSCHIED AANGEBRACHT IN DE VERSCHILLENDE KUNSTDISCIPLINES: BEELDENDE KUNST, ARCHITECTUUR, MUZIEK, THEATER EN DANS. DE KUNSTBIËNNALE WORDT IN DE ONEVEN JAREN GEHOUDEN EN DE ARCHITECTUURBIËNNALE IN DE EVEN JAREN. HET FILMFESTIVAL WORDT JAARLIJKS GEHOUDEN.

1893

ONDER LEIDING VAN BURGEMEESTER RICCARDO SELVATICO HEEFT DE VENETIAANSE GEMEENTERAAD OP 19 APRIL EEN RESOLUTIE AANGENOMEN OM EEN ESPOSIZIONE BIENNALE ARTISTICA NAZIONALE (TWEEJAARLIJKSE TENTOONSTELLING VAN ITALIAANSE KUNST) OP TE ZETTEN, DIE OP 22 APRIL 1894 WORDT INGEWIJD.

1894

IN DE RAADSVERGADERING VAN 30 MAART WERDEN DE EERSTE BESLISSINGEN GENOMEN: HET AANNEMEN VAN EEN 'OP UITNODIGING'-SYSTEEM; OOK EEN GEDEELTE VAN DE TENTOONSTELLING RESERVEREN VOOR BUITENLANDSE KUNSTENAARS; WERKEN VAN ONGENODE ITALIAANSE KUNSTENAARS TOE TE LATEN, GESELECTEERD DOOR EEN JURY. OP 6 APRIL KONDIGDE BURGEMEESTER SELVATICO DE EERSTE TENTOONSTELLING VOOR HET VOLGENDE JAAR AAN. OP 10 APRIL WERD ECONOMO EN WETENSCHAPPER ANTONIO FRADELETTO BENOEMD TOT SECRETARIS-GENERAAL. DE WERKPLAATS WAS DE KLEINE BIBLIOTHEEK VAN DE RAAD.

1895

IN DE WINTER VAN 1894-1895 WERD VERDER GEWERKT AAN DE BOUW VAN HET PALAZZO DELL'ESPOSIZIONE (TENTOONSTELLINGSLOCATIE) IN DE GIARDINI DI CASTELLO. HET ONTWERP WAS VAN DE ARCHITECT VAN DE RAAD, ENRICO TREVISANATO, EN DE NEOKLASSIEKE GEVEL VAN DE VENETIAANSE KUNSTENAAR MARIUS DE MARIA. DE NAAM WAS AANVANKELIJK "PRO ARTE" EN WERD LATER VERANDERD IN "ITALIA". OP 30 APRIL WERD DE I ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE D'ARTE DELLA CITTÀ DI VENEZIA (1E INTERNATIONALE KUNSTTENTOONSTELLING VAN DE STAD VENETIË) GEOPEND IN AANWEZIGHEID VAN DE KONING EN KONINGIN, UMBERTO I EN MARGHERITA DI SAVOIA. DE TENTOONSTELLING KREEG VEEL BIJVAL (224.000 BEZOEKERS).

VANWEGE EEN VERBOD IN RUSLAND WORDT DE UITGAVE VAN HET BLAD ESPERANTISTO GESTAAKT.

HET GRAND INTERNATIONAL CHESS CONGRESS IN HASTINGS HEEFT ZIJN STERKST BEZETTE EN MEEST BEKEND AFLEVERING.

HET EERSTE SEIZOEN VAN DE BELGISCHE VOETBALCOMPETITIE WORDT DOOR DE JUIST OPGERICHTE SPORTBOND UBSSA INGERICHT. DE COMPETITIE BESTAAT SLECHTS UIT ZEVEN CLUBS, WAARVAN ER VIER UIT HET BRUSSELSE KOMEN.

IN BIEL, ZWITSERLAND, WORDT VOOR HET EERST HET EIDGENÖSSISCHER SCHWING- UND ÄLPLERFEST GEHOUDEN.

TREINONGEVAL OP GARE MONTPARNASSE (1895)

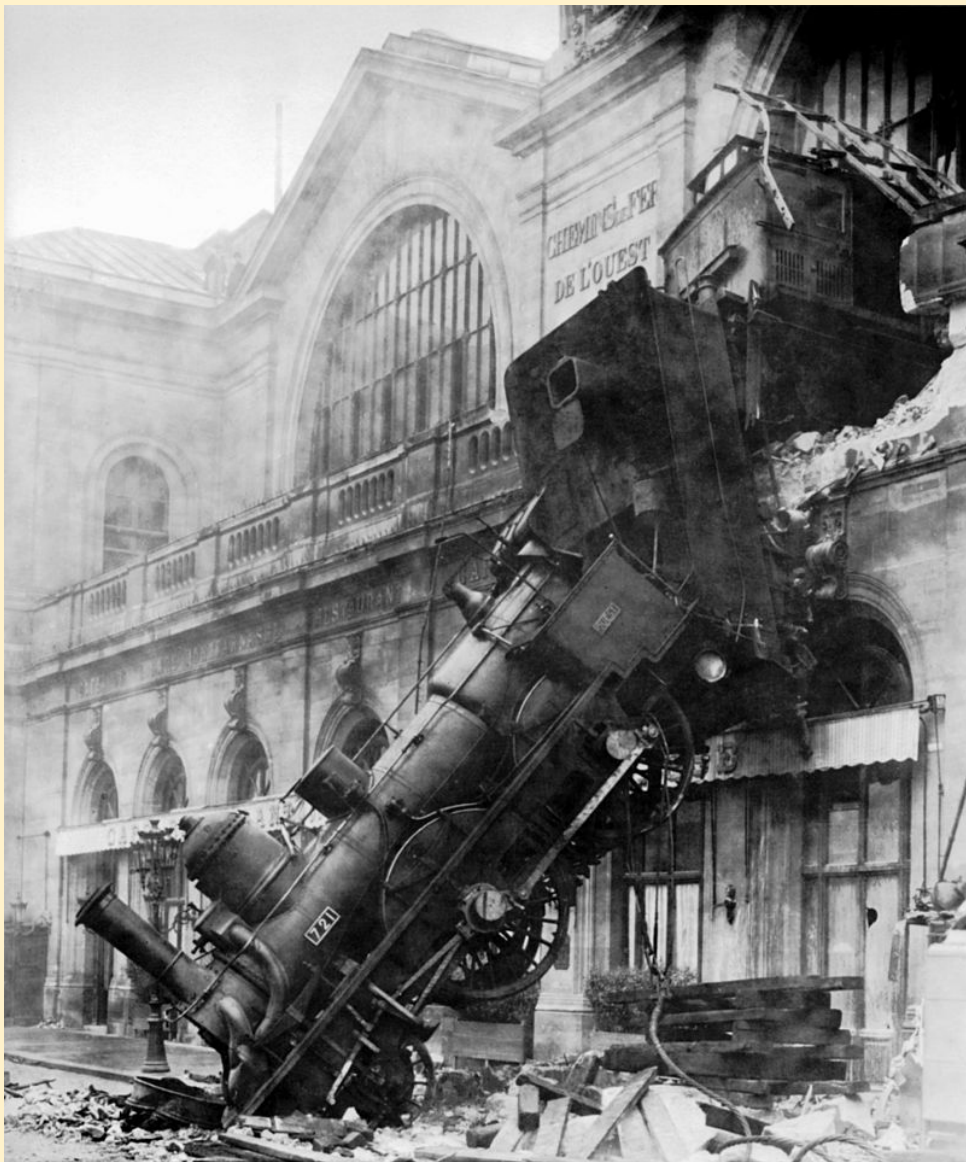
OP VRIJDAG 22 OKTOBER 1895 VOND ER EEN TREINONGEVAL PLAATS OP HET GARE MONTPARNASSE. EEN TREIN VAN DE COMPAGNIE DE L'OUEST VAN GRANVILLE NAAR PARIJS STOPTE NIET ZOALS VOORZIEN IN HET MONTPARNASSESTATION (GARE MONTPARNASSE) IN PARIJS, MAAR REED OVER HET STOOTBLOK EN HET PERRON EN DOOR DE GLAZEN WAND VAN HET STATION. DE LOCOMOTIEF KWAM NEER OP DE PLACE DE RENNES, DIE EEN VERDIEPING LAGER LAG, EN BLEEF DAAR STAAN, ALS EEN LADDER TEGEN EEN MUUR. DE KOP VAN DE LOCOMOTIEF KWAM TERECHT OP HET TRAMSTATION. DE 12 WAGONS MET 131 PASSAGIERS BLEVEN BOVEN IN DE RAILS STAAN.

DE TREIN WAS OM 8:45 VERTROKKEN UIT GRANVILLE EN HAD EEN PAAR MINUTEN VERTRAGING TOEN HIJ OM 15:55 IN MONTPARNASSE BINNENLIEP. DE MACHINIST GUILLAUME-MARIE PELLERIN, DIE 19 JAAR ERVARING HAD, WILDE DIT GOEDMAKEN DOOR PAS OP HET LAATSTE MOMENT TE REMMEN MET DE WESTINGHOUSEREM. DEZE FAALDE ECHTER, EN DE REMMEN OP DE LOCOMOTIEF EN DE RIJTOUGEN WAREN NIET VOLDOENDE OM DE TREIN OP TIJD TOT STILSTAND TE BRENGEN.[1] PELLERIN EN DE STOKER SPRONGEN VAN DE LOCOMOTIEF EN REDDEN ZICH VOORDAT DEZE DOOR DE MUUR VAN HET STATION BRAK.

ER VIENEN VIJF ZWAARGEWONDEN IN HET STATION: TWEE PASSAGIERS, EEN BRANDWEERMAN EN TWEE BEMANNINGSLEDEN. BUITEN KWAM EEN VROUW, MARIE-AUGUSTINE AGUILLARD, OM DOOR VALLEND PUIJ. ZIJ VERVING OP DAT MOMENT HAAR MAN IN ZIJN KIOSK, TERWIJL HIJ AVONDKRANTEN AAN HET HALEN WAS. DE SPOORWEGMAATSCHAPPIJ BETAALDE HAAR BEGRAFENIS EN EEN PENSIOEN VOOR HUN TWEE KINDEREN.

PELLERIN EN DE TREINCHEF MARIETTE WERDEN BERECHT. PELLERIN KREEG EEN BOETE VAN 50 FRANSE FRANK EN TWEE MAANDEN VOORWAARDELIJKE GEVANGENISSTRAF, MARIETTE EEN BOETE VAN 25 FRANSE FRANK.

ONGEVAL OP HET GARE MONTPARNASSE

1896

GEBEURTENISSEN

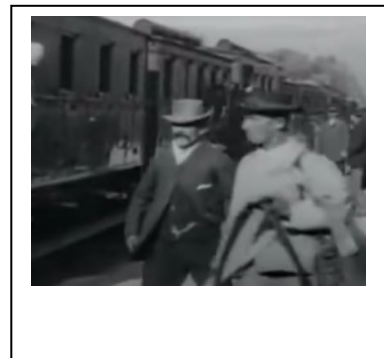
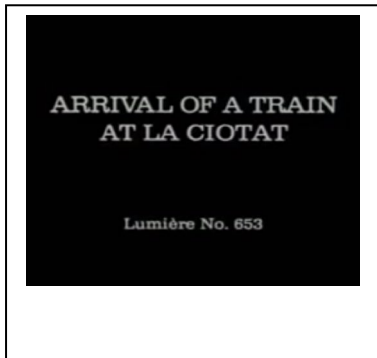
JANUARI

2 - WANNEER DE BRITTEN VAN DE JAMESON RAID DOORKOP BEREIKEN, WORDEN ZIJ OPGEWACHT DOOR EEN BOERENCOMMANDO MET ZWARE ARTILLERIE. LEANDER STARR JAMESON VERLIEST ONGEVEER DERTIG MAN, VOOR HIJ ZICH OVERGEEFT. ZIJN TROEPEN WORDEN OPGESLOTEN IN PRETORIA.

4 - UTAH WORDT EEN STAAT VAN DE VERENIGDE STATEN.

5 - DE WIENER PRESSE MAAKT WILHELM RÖNTGENS ONTDEKKING VAN DE RÖNTGENSTRALING BEKEND.

DE GEBROEDERS LUMIÈRE VERTONEN HUN SPECTACULAIRE KORTE FILM L'ARRIVÉE D'UN TRAIN EN GARE DE LA CIOTAT, OFWEL "HET FILMPJE VAN DE AANSTORMENDE LOCOMOTIEF".

ARRIVAL OF A TRAIN AT LA CIOTAT, 1895 (LUMIÈRE BROTHERS)

FEBRUARI

1 - ONDER DIRECTIE VAN ARTURO TOSCANINI GAAT IN HET TEATRO REGIO IN TURIJN DE OPERA LA BOHÈME VAN PUCCINI IN PREMIÈRE.

9 - HET EERSTE WK KUNSTSCHAATSEN VINDT PLAATS IN SINT-PETERSBURG IN RUSLAND.

25 - PAUL DE SMET DE NAEYER WORDT PREMIER VAN BELGIË.

MAART

1 - SLAG BIJ ADWA: DE ITALIANEN WORDEN VERSLAGEN IN ABESSYNIË (NU ETHIOPIË) BIJ ADUA. DE ITALIAANSE POGING ABESSYNIË TE VEROVEREN MISLUKT.

1 - ANTOINE HENRI BECQUEREL ONTDEKT DE RADIOACTIVITEIT.

20 - 141 KOLONISTEN WORDEN VERMOORD IN MATABELELAND, WAARMEE EEN AANZET WORDT GEGEVEN VOOR DE TWEEDE MATABELENOORLOG.

22 - EERSTE OPENBARE FILMVOORSTELLING IN GENT.

27 - DE ATJEHESE BENDELEIDER TEUKOE OEMAR (ZIE AFBEELDING) TREKT ZICH MET DE VAN HET NEDERLANDSE GOVERNEMENT ONTVANGEN WAPENS TERUG IN DE BINNENLANDEN EN HERVAT DE GUERRILLASTRIJD TEGEN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH-INDISCH LEGER.

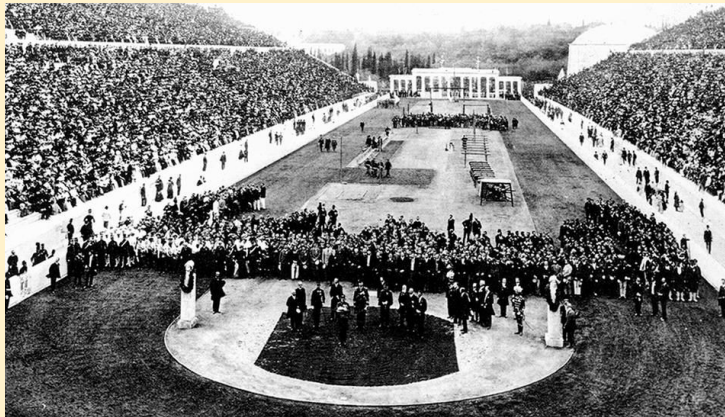
APRIL

1 - IN UTRECHT WORDT DE STEENKOLEN HANDELSVERENIGING OPGERICHT. DE ONDERNEMING KRIJGT VAN HET RHEINISCH-WESTFÄLISCHE KOHLENSYNDIKAT HET MONOPOLIE OP DE VERHANDELING VAN PER SPOOR AANGEVOERDE STEENKOOI IN NEDERLAND.

6-15 - DE EERSTE MODERNE OLYMPISCHE SPELEN, IN HET GRIEKSE ATHENE.

OLYMPISCHE ZOMERSPELEN 1896

DE OLYMPISCHE ZOMERSPELEN 1896, OFFICIEEL DE SPELEN VAN DE IE OLYMPIADE, WAREN DE EERSTE MODERNE OLYMPISCHE SPELEN. HET WAREN DE EERSTE OLYMPISCHE SPELEN SINDE DE ROMEINSE KEIZER THEODOSIUS I DE KLASIEKE OLYMPISCHE SPELEN IN 393 BIJ EDICT HAD VERBODEN, OMDAT ZIJ DOOR HUN HEIDENS KARAKTER EEN BEDREIGING ZOUDEN VORMEN VOOR HET CHRISTENDOM. DE SPELEN WERDEN GEHERINTRODUCEERD OP INITIATIEF VAN BARON PIERRE DE COUBERTIN EN VONDEN PLAATS VAN 6 TOT EN MET 15 APRIL 1896 IN ATHENE (GRIEKENLAND) (GREGORIAANSE KALENDER), DE LOKALE DATA WAREN 25 MAART TOT EN MET 3 APRIL (JULIAANSE KALENDER). DE SPELEN WERDEN UNANIEM AAN ATHENE TOEGEWEZEN OP EEN CONGRES DAT DOOR DE COUBERTIN IN 1894 WAS GEORGANISEERD, WAARBIJ TEGELIJKERTIJD HET INTERNATIONAAL OLYMPISCH COMITÉ (IOC) WERD OPGERICHT.

OPENINGSCEREMONIE VAN DE OLYMPISCHE SPELEN VAN 1896

AAN DE EERSTE MODERNE OLYMPISCHE SPELEN DEDEN IN TOTAAL 241 ATLETEN UIT 14 LANDEN MEE. DE DEELNAME STOND IN DAT JAAR NOG NIET OPEN VOOR VROUWEN. OP HET PROGRAMMA STONDEN ATLETIEK (WAARONDER DE MARATHON), GEWICHTHEFFEN, SCHERMEN, SCHIETSPOORT, TENNIS, TURNEN, WIELRENNEN, WORSTELLEN EN ZWEMMEN. ZEILEN STOND OOK OP HET PROGRAMMA, MAAR MOEST WEGENS EEN GEBREK AAN GOEDE BOTEN WORDEN AFGELAST. HET ROEIEN GING NIET DOOR VANWEGE DE TE HARDE WIND TIJDENS DE GEPLANTE WEDSTRIJDDAG.

ONDANKS EEN AANTAL TEGENSLAGEN WERDEN DEZE EERSTE MODERNE SPELEN ALGEMEEN BESCHOUWD ALS EEN GROOT SUCCES. HET WAS HET GROOTSTE INTERNATIONALE SPORTEVENEMENT VAN DIE DAGEN EN HET STADION PANATHINAIKO, HET EERSTE GROTE STADION IN DE MODERNE TIJD, ZAT VOL MET HET GROOTSTE SPORTPUBLIEK TOT DAN TOE. HET HOOGTEPUNT VOOR DE GRIEKEN WAS DE OVERWINNING VAN HUN LANDGENOOT SPIRIDON LOUIS OP DE MARATHON. DE MEEST SUCCESVOLLE DEELNEMERS WAREN DE DUITSE WORSTELAAR EN TURNER CARL SCHUHMAN, DIE VIER GOUDEN MEDAILLES WON EN ZIJN LANDGENOOT HERMANN WEINGÄRTNER, DIE ZES MEDAILLES WON (WAARVAN DRIE GOUD).

DE ERERONDE TIJDENS DE SLUITINGSCEREMONIE

APRIL - THEODOR HERZL PUBLICEERT DER JUDENSTAAT, WAARIN HIJ ONDER INVLOED VAN DE DREYFUSAFFAIRE DE TOTSTANDKOMING VAN EEN JOODSE STAAT BEPLEIT.

19 - DE WIELERKLASSIEKER PARIJS-ROUBAIX WORDT VOOR HET EERST VERREDEN.

PARIJS-ROUBAIX 1896

DE 1E EDITIE VAN DE WIELERWEDSTRIJD PARIJS-ROUBAIX WERD GEREDEN OP 19 APRIL 1896. DE WEDSTRIJD WAS 280 KM LANG. VAN AL DE DEELNEMERS WISTEN ER 28 DE EINDSTREEP TE HALEN. DE WEDSTRIJD WERD GEWONNEN DOOR DE DUITSER JOSEF FISCHER (ZIE AFBEELDING.)

START PARIJS-ROUBAIX

MEI

1 - MOZAFFAR ED-DIN KADJAR WORDT SJAH VAN PERZIË.

11 - IN VERBAND MET DE HAVENSTAKING IN ROTTERDAM WORDT EEN SAMENSCHOLINGSVERBOD UITGEVAARDIGD.

17 - DE FRANSE AMATEURWIELRENNER EUGÈNE PRÉVOST WINT DE EERSTE EDITIE VAN DE EENDAGSKLASSEKER PARIJS-TOURS.

18 DE EERSTE AUTO ARRIVEERT IN NEDERLAND, IN ARNHEM. EEN BENZ VICTORIA (ZIE AFBEELDING) VAN DE FIRMA BENZ EN CO UIT MANNHEIM VOOR DE HOFFOTOGRAAF ADOLPHE ZIMMERMANS.

26 - KRONING VAN TSAAR NICOLAAS II VAN RUSLAND.

30 - DE CHODYNKATRAGEDIE VINDT PLAATS IN MOSKOU. HIERBIJ KOMEN 1.389 MENSEN OM HET LEVEN.

CHODYNKATRAGEDIE (1896)

DE VOND PLAATS IN MOSKOU OP 30 MEI 1896. HIERBIJ KWAMEN 1.389 MENSEN OM HET LEVEN.

DE TRAGEDIE

DE LAATSTE RUSSISCHE TSAAR NICOLAAS II WERD OP 26 MEI 1896 GEKROOND IN DE OESPENSKI-KATHEDRAAL TE MOSKOU. OM DIT TE VIENEN VOND VIER DAGEN LATER EEN GROOT VOLKSFEEST PLAATS OP HET CHODYNKAVELD, EEN MILITAIR OEFENTERREIN NET BUITEN MOSKOU. OP HET VELD WAREN THEATERVERSTELLINGEN EN MUZIEKOPTREDENS. DE BEVOLKING ZOU WORDEN GETRAKTEERD OP DRINKEN, ETEN EN SOUVENIRS, ZOALS BEKERS MET DE BEELTENIS VAN DE NIEUWE TSAAR EROP. TWEE UUR 'S MIDDAGS ZOU OOK DE TSAAR ZELF NAAR HET FEESTTERREIN KOMEN. HET CHODYNKAVELD WAS ECHTER TOTAAL ONGESCHIKT VOOR EEN DERGELIJK MASSA-EVENEMENT VANWEGE DE VELE MILITAIRE LOOPGRAVEN.

VROEG IN DE OCHTEND HADDEN ZICH AL ONGEVEER 500.000 MENSEN VERZAMELD OP HET CHODYNKAVELD OM DE CADEAUS VAN DE TSAAR NIET MIS TE LOPEN. IN DE MENIGTE VERSPREIDDE ZICH HET GERUCHT DAT ER NIET GENOEG CADEAUS WAREN VOOR IEDEREEN EN DAAROM DRONGEN DE MENSEN NAAR VOREN. DOOR HET GEDRANG VIELEN VEEL MENSEN IN DE LOOPGRAVEN EN WERDEN VERTRAPT, STIKTEN OF RAAKTEN GEWOND. DE 1.800 AANWEZIGE AGENTEN WAREN NIET IN STAAT OM DE ORDE TE HERSTELLEN IN EEN DUSDANIG GROTE MENIGTE. ER VIELEN 1.389 DODEN EN DAARBOVEN NOG EENS 1.300 GEWONDEN.

SLACHTOFFERS VAN DE TRAGEDIE

GEVOLGEN

NICOLAAS II EN ZIJN VROUW ALEXANDRA FJODOROVNA BEZOCHTEN NOG DEZELFDE DAG GEWONDEN IN DE ZIEKENHUIZEN. DE FAMILIES VAN DE SLACHTOFFERS KREGEN 1.000 ROEBEL UIT HET PRIVÉVERMOGEN VAN DE TSAAR EN HIJ NAM DE KOSTEN VAN DE BEGRAFENISSEN VOOR ZIJN REKENING. DE PUBLIEKE OPINIE KEERDE ZICH DESONDANKS TEGEN DE TSAAR OMDAT HIJ NOG DEZELFDE AVOND EEN BAL BEZOCHT DAT WERD GEGEVEN DOOR DE FRANSE AMBASSADEUR. DE BEVOLKING VATTE DIT OP ALS ONVERSCHILLIGHEID VAN DE TSAAR OVER HAAR LOT.

OM TOCH WAT GOEDE SIER TE MAKEN GAF NICOLAAS DE MINISTER VAN JUSTITIE DE OPDRACHT OM DE TOEDRACHT VAN DE TRAGEDIE TE ONDERZOEKEN. UIT HET ONDERZOEK BLEEK ECHTER DAT GROOTVORST SERGEJ ALEKSANDROVITSJ, DE OOM VAN DE TSAAR DIE SINDS FEBRUARI DE FEESTELIJKHEDEN VOORBEREIDDE, VERANTWOORDELIJK MOEST WORDEN GEHOUDEN VOOR DE GEBEURTENIS. DE KEIZERLIJKE FAMILIE WILDE NIET DAT DIT OPENBAAR GEMAAKT ZOU WORDEN, WANT EEN PROCES TEGEN EEN GROOTVORST ZOU DE AUTORITEIT VAN DE MONARCHIE ONDERMIJNEN. DE RUSSISCHE BEVOLKING LIET ZICH ECHTER NIET VOOR DE GEK HOUDEN EN SERGEJ ALEKSANDROVITSJ WERD IN DE VOLKSMOND AL SNEL "VORST CHODYNSKIJ" GENOEMD. VOOR NICOLAAS BETEKENDE DE CHODYNKATRAGEDIE EEN SLECHT BEGIN VAN ZIJN REGERINGSPERIODE DIE NOG VELE CRISES ZOU KENNEN.

NICOLAAS II ALEKSANDROVITSJ

JUNI

2 - DE ITALIAAN MARCONI KRIJGT IN HET VERENIGD KONINKRIJK PATENT OP DE DRAADLOZE TELEGRAFIE.

7 - OP SACRAMENTSDAG WORDT IN BARCELONA EEN BOM GEGOOID NAAR DE PROCESSIE DIE DE KERK BINNENGAAT. DE BISCHOP EN DE COMMANDANT VAN BARCELONA BLIJVEN ONGEDEERD, MAAR ER VALLen ELF DODEN EN 45 GEWONDEN.

15 - BIJ SANRIKOE (JAPAN) ONTSTAAN SEISMISCHE ZEEGOLVEN ALS GEVOLG VAN EEN AARDBEVING. ER VALLen 29.000 SLACHTOFFERS.

30 - HET AFRIKAANSE KONINKRIJK ANKOLE WORDT EEN BRITS PROTECTORAAT.

BREUK IN DE LIBERALE KAMERCLUB IN NEDERLAND OM HET WETSONTWERP TOT KIESUITBREIDING VAN MINISTER VAN HOUTEN. DE CLUB-PYTTERSEN SCHEIDT ZICH AF.

JULI

5 EN 12 - ER WORDEN PARLEMENTSVERKIEZINGEN GEHOUDEN IN VIJF BELGISCHE PROVINCIES. DE KATHOLIEKE PARTIJ VERSTERKT HAAR ABSOLUTE MEERDERHEID, TERWIJL DE LIBERALEN VERDER VERLIEZEN.

16 - HET EVANGELIE VAN MARIA MAGDALENA EN ANDERE VROEG-CHRISTELIJKE TEKSTEN WORDEN GETOOND AAN DE PRUISISCHE ACADEMIE VAN WETENSCHAPPEN. ZE ZIJN IN JANUARI DOOR EEN DUITSER GEKOCHT IN CAÏRO.

AUGUSTUS

9 - DE DUITSE LUCHTVAARTPIONIER OTTO LILIENTHAL VERONGELUKT MET ZIJN DUBBELDEKKER ZWEEFVLIEGTUIG EN STERFT DE VOLGENDE DAG.

OTTO LILIENTHAL (1896)

OTTO LILIENTHAL (ANKLAM, 23 MEI 1848 – BERLIJN, 10 AUGUSTUS 1896) WAS EEN DUITSE UITVINDER EN ONTWERPER VAN VELE ZWEEFVLIEGTUIGEN. HIJ WORDT BESCHOUWD ALS ÉÉN DER PIONIERS VAN HET VLIEGTUIG.

LEVENSLÖOP

NA ZIJN OPLEIDING AAN EEN TECHNISCHE SCHOOL IN POTSDAM BEGON HIJ ZIJN EXPERIMENTEN IN 1867.

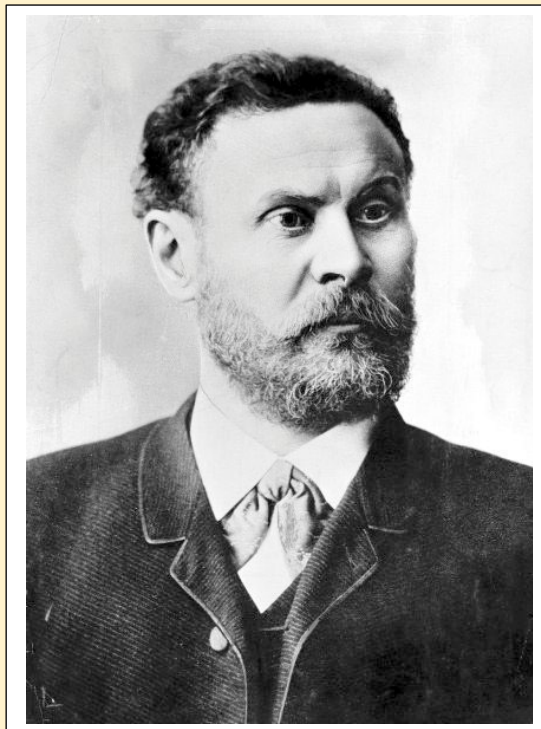

VLIEGTOCHT VAN OTTO LILIENTHAL

IN 1891 MAAKTE HIJ VOOR HET EERST EEN ZWEEFVLUCHT VAN MEER DAN 25 METER. IN 1893 MAAKTE HIJ AL GLIJVLUCHTEN VAN 250 METER EN IN 1896 MAAKTE HIJ ZIJN EERSTE VLUCHT MET EEN DUBBELDEKKER. IN LICHTERFELDE (BERLIJN), ZIJN TOENMALIGE WOONPLAATS, LIET HIJ EEN 15 METER HOGE KUNSTMATIGE HEUVEL AANLEGGEN WAAR HIJ EEN HANGAR BOUWDE. VAN HIERUIT MAAKTE HIJ ONTELBARE PROEF- EN TESTVLUCHTEN, WAARDOOR DEZE HEUVEL IN BERLIJN AL SNEL EEN BEZIENSWAARDIGHEID WERD. HEDEN TEN DAGE IS DEZE OMGEVING HET OTTO LILIENTHAL-PARK GEWORDEN EN STAAT OP DE TOP VAN DIE HEUVEL HET HERDENKINGSMONUMENT VOOR LILIENTHAL.

NADAT HIJ 2.000 ZWEEFVLUCHTEN HAD GEMAAKT RAAKTE HIJ IN 1896 ZWAARGEWOND BIJ EEN MISLUKTE ZWEEFVLUCHT EN STIERF DE VOLGENDE DAG. LILIENTHAL ZOU OP ZIJN STERFBED DE MEMORABELE WOORDEN: "OPFER MÜSSEN GEBRACHT WORDEN!" ("OFFERS MOETEN WORDEN GEBRACHT!") HEBBEN GESPROKEN. HET BLIJKT ECHTER DAT HIJ DEZE WOORDEN EERDER IN ZIJN LEVEN GEBRUIKTE OM IETS ANDERS AAN TE DUIDEN.

DE GEBROEDERS ORVILLE EN WILBUR WRIGHT MAAKTEN DANKBAAR GEBRUIK VAN ZIJN KENNIS VAN HET VLIEGEN EN MAAKTEN OOK VERSCHIEDENE VLUCHTEN IN ZIJN ZWEEFVLIEGTUIGEN. DE BROERS BOUWDE ZELF OOK ZWEEFVLIEGTUIGEN EN TOEN DEZE VOLDEDEN, BESLOTEN ZIJ IN EEN IETS GROTER TYPE EEN MOTOR TE PLAATSEN. MET DIT TOESTEL, DE FLYER SCHREVEN ZIJ GESCHIEDENIS DOOR OP 17 DECEMBER 1903 DE EERSTE GESLAAGDE MOTORVLUCHT UIT TE VOEREN.

THEORIEËN

NAAR AANLEIDING VAN DIVERSE SCHETSEN EN STUDIES OVER DE VOGELVLUCHT, SCHREEF HIJ HET HET BOEK DER VOGELFLUG ALS GRUNDLAGE DER FLIEGERKUNST (DE VOGELVLUCHT ALS GRONDSLAG VOOR DE Vliegkunst).

12 - VOETBALCLUB WILLEM II WORDT OPRICHT IN TILBURG.

17 - OPRICHTING VAN DE NOORDBRABANTSE CHRISTELIJKE BOERENBOND OP INITIATIEF VAN PATER VAN DEN ELSEN.

27 - DE BRITEN VEROVEREN ASHANTI, DAT EEN ONDERDEEL ZAL WORDEN VAN DE BRITSE GOUDKUST.

OKTOBER

5 - AMSTERDAM EN ROTTERDAM WORDEN TELEFONISCH VERBONDEN MET BREMEN.

7 - IN PARIJS LEGGEN PRESIDENT FAURE EN TSAAR NICOLAAS II DE EERSTE STEEN VOOR DE PONT ALEXANDRE-III. DE TSAAR IS OP STAATSBEZOEK OM DE FRANS-RUSSISCHE ALLIANTIE TE BEZEGELEN.

16 - IN NEDERLAND VERSCHIJNT HET EERSTE NUMMER VAN HET FEMINISTISCH TIJDSCHRIFT BELANG EN RECHT, ONDER REDACTIE VAN HENRIËTTE VAN DER MEY.

26 - ITALIË EN ABESSINIË SLUITEN EEN VOORLOPIGE VREDE, DIE EEN EINDE MAAKT AAN DE EERSTE ITALIAANS-ETHIOPISCHE OORLOG.

DECEMBER

1 - AMSTERDAM EN ROTTERDAM WORDEN TELEFONISCH VERBONDEN MET HAMBURG.

3 - HERMAN HOLLERITH STICHT DE TABULATING MACHINES COMPANY, VOORLOPER VAN HET HUIDIGE IBM.

10 - ALFRED NOBEL OVERLIJDT. BIJ TESTAMENT BESTEMT HIJ HET GROOTSTE DEEL VAN ZIJN VERMOGEN (32 MILJOEN ZWEEDSE KRONEN) VOOR EEN OP TE RICHTEN NOBELSTICHTING. DE RENTE VAN DIT KAPITAAL ZAL ELK JAAR IN VIJF GELIJKE DELEN VERDEELD WORDEN ONDER HEN DIE ZICH SPECIAAL VERDIENSTELIJK HEBBEN GEMAAKT OP HET GEBIED VAN: VREDE, LETTERKUNDE, GENEESKUNDE, NATUURKUNDE EN SCHEIKUNDE (DE NOBELPRIJZEN).

ALFRED NOBEL (1896)

ALFRED BERNHARD NOBEL (STOCKHOLM, 21 OKTOBER 1833 – SAN REMO, 10 DECEMBER 1896) WAS EEN ZWEEDS CHEMICUS EN INDUSTRIEEL. HET BEKENDST IS ZIJN UITVINDING VAN HET DYNAMIET IN 1866, HOEWEL HIJ OOK EEN REEKS ANDERE EXPLOSIEMIDDELEN HEEFT UITGEVONDEN EN GEFABRICEERD. HET CHEMISCHE ELEMENT NOBELIUM IS NAAR HEM GENOEMD.

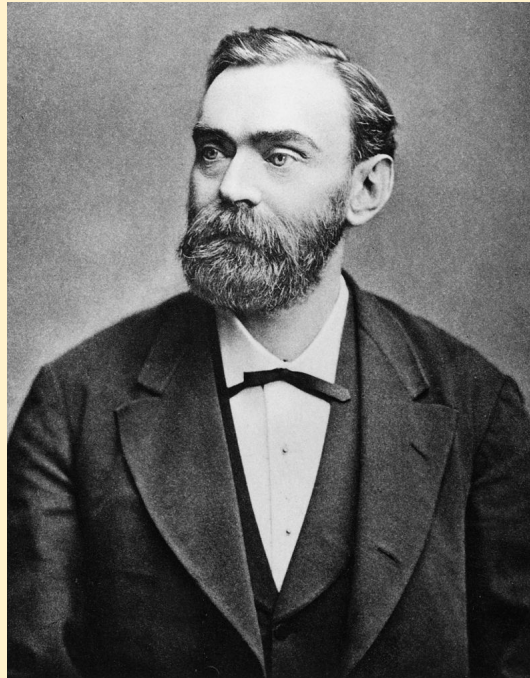
NOBEL BEPAALDE IN ZIJN TESTAMENT DAT VAN DE RENTE VAN ZIJN KAPITAAL VAN CIRCA 32 MILJOEN ZWEEDSE KRONEN ELK JAAR OP ZIJN STERFDAG (10 DECEMBER) VIJF NOBELPRIJZEN MOESTEN WORDEN UITGEREIKT. HIERTOE MOEST DE NOBELSTICHTING WORDEN OPGERICHT. IN ZIJN TESTAMENT STELDE HIJ VAST DAT DE PRIJZEN BESTEMD MOESTEN ZIJN VOOR HEN DIE IN HET AFGELOPEN JAAR AAN DE MENSHEID HET GROOTSTE NUT HEBBEN VERSCHAFT.

BIOGRAFIE

ALFRED WERD GEBOREN ALS DERDE ZOON VAN IMMANUEL NOBEL (1801–1872) EN CAROLINE ANDRIETTA AHLSELL (1805–1889) IN STOCKHOLM. VERSCHIEDENE BROERS EN ZUSSEN VAN ALFRED STIERVEN JONG EN OOK HIJ KAMPTE IN ZIJN KINDERJAREN MET GEZONDHEIDSPROBLEMEN. HET DUITSE MUSEUM VOOR EPILEPSIE NOEMT NOBEL BIJ DE BEROEMDE FIGUREN DIE LEDEN AAN DEZE AANDOENING.

HET GEZIN NOBEL, MET EEN NOG JONGE ALFRED, TROK NAAR SINT-PETERSBURG, WAAR VADER NOBEL EEN MACHINEFABRIEK BEGON. IN 1859 WERD DEZE FABRIEK VANWEGE SLECHTE RESULTATEN OVERGEDRAGEN AAN DE TWEDE ZOON, LUDVIG NOBEL (1831–1888), DIE HET BEDRIJF WEL TOT GROTE BLOEI WIST TE BRENGEN. HIERNA KEERDE ALFRED MET ZIJN VADER TERUG NAAR ZWEDEN EN BEGON MET EEN STUDIE OVER EXPLOSIEVEN EN IN HET BIJZONDER ZOEKEND NAAR EEN METHODE VOOR VEILIGE PRODUCTIE VAN NITROGLYCERINE IN VASTE VORM, IN PLAATS VAN VLOEIBARE VORM, VOOR GEBRUIK IN STAVEN. ER VONDEN VERSCHILLENDE ONBEDOELDE EXPLOSIËS PLAATS IN DE FABRIEK VAN DE FAMILIE NOBEL, EN DOOR EEN FATALE ONTPLOFFING WERDEN IN 1864 ALFREDS JONGERE BROER EMIL EN EEN AANTAL WERKNEMERS GEDOOD. NIET LANG DAARNA VOND NOBEL ALSNOG EEN VEILIGE METHODE OM NITROGLYCERINE TOT ONTPLOFFING TE BRENGEN: VERMENGD MET DIATOMEËËNARDE (ALS ABSORBEREND MEDIUM) BLEEF HET STABIEL TOT ONGEVEER 35 °C. NOBEL NOEMDE DE STABIELE SPRINGSTOF "DYNAMIET" EN WERD AL SNEL SCHATRIJK DOOR DE VERKOOP. NAAST MIJNBOUWBEDRIJVEN WAREN OOK WAPENFABRIKANTEN GROTE AFNEMERS.

IN 1888 WOONDE NOBEL IN PARIJS EN LAS OP 13 APRIL IN EEN PLAATSELIJKE KRANT DAT HIJ WAS OVERLEDEN (MEN VERWARDE ALFRED MET ZIJN BROER LUDVIG NOBEL, DIE INDERDAAD PAS GESTORVEN WAS) EN IN ZIJN NECROLOGIE WERD HIJ BETITELD ALS DE 'HANDELAAR IN DE DOOD', DIE DANKZIJ ZIJN UITVINDING VAN DYNAMIET RIJK WERD VAN HET OORLOGSLEED DAT HIJ DE MENSHEID AANDEED. DAT BERICHT HAD EEN GROTE INVLOED OP HEM WAT HEM AANZETTE OM TE PROBEREN ZIJN NAAM TE ZUIVEREN. HIJ VERANDERDE UITEINDELIJK IN 1895 ZIJN TESTAMENT ZO DAT ZIJN NALATENSCHAP GEBRUIKT MOEST WORDEN VOOR WAT UITEINDELIJK DE NOBELPRIJZEN WERDEN VOOR NATUURKUNDE, SCHEIKUNDE, GENEESKUNDE, LETTERKUNDE EN DE VREDE.

MINDER BEKEND IS HET FEIT DAT ALFRED NOBEL OOK TONEELSCHRIJVER WAS, EN ONDANKS HET ONTBREKEN VAN VOORTGEZET ONDERWIJS, OP EIGEN KRACHT EEN BREDE TALENKENNIS ONTWIKKELDE: NAAST ZWEEDS KENDE HIJ OOK FRANS, RUSSISCH, ENGELS, DUIJS EN ITALIAANS. HIJ KON IN HET ENGELS ZELFS POËZIE SCHRIJVEN. ZIJN (OVERIGENS ENIGE) TONEELSTUK (NEMESIS), EEN TRAGEDIE IN VIER BEDRIJVEN OVER BEATRICE CENCI, GEDEELTELIJK GEÏNSPIREERD OP PERCY BYSSHE SHELLEYS TRAGEDIE THE CENCI, WERD GEDRUKT TOEN HIJ STERVENDE WAS. OP DRIE EXEMPLAREN NA WERD DE HELE VOORRAAD ONMIDDELIJK NA ZIJN DOOD Vernietigd, omdat het als schandelijk en blasfemisch beschouwd werd. De eerste werkelijk gepubliceerde editie (tweetalig Zweeds-Esperanto) werd gepubliceerd in Zweden in 2003. Het toneelstuk is sindsdien niet vertaald in andere talen dan het Esperanto.

30 - DE FILIPIJNSE DICHTER EN NATIONALE HELD JOSÉ RIZAL WORDT DOOR DE SPANJAARDEN GEËXECUTEERD.
ZONDER DATUM

DE NEDERLANDSE REGERING VERKLAART HET OP HET WESTELIJKSTE EILANDJE VAN NEDERLANDS-INDIË WEH GELEGEN SABANG TOT VRIJHAVEN OM ZO DE ENGELSE HAVENSTAD PENANG OP MALAKKA DE LOEF AF TE STEKEN.

PIETER ZEEMAN ONTDEKT HET ZEEMANEFFECT.

SVANTE ARRHENIUS ONTDEKT HET BROEIKASEFFECT.

IN OKTOBER 1896 LEIDT EEN ONTMOETING TUSSEN JULES LEMIRE, LÉON GRUEL EN JOSEPH GOEMARE TOT DE OPRICHTING VAN VOLKSTUINVERENIGINGEN IN FRANKRIJK (1897) EN BELGIË (1899). IN BELGIË WORDT DIT LATER HET WERK VAN DEN AKKER EN DEN HAARD, LATER OMGEVORMD TOT DE VLAAMSE VOLKSTUIN, TEGENWOORDIG TUINHIER VZW.

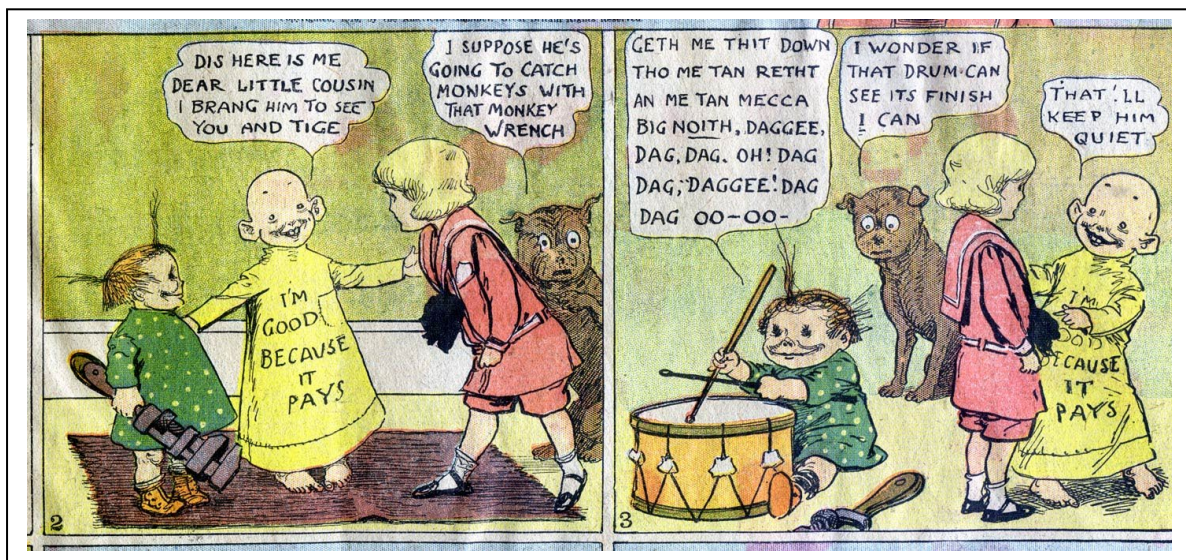
CINACRIDON (QUINACRIDONE) WORDT ONTDEKT.

ARTHUR VIERENDEEL DE BELG ARTHUR VIERENDEEL ONTWERPT EEN LICHTERE EN MINDER ARBEIDSINTENSIEVE VARIANT OP DE VAKWERKLIJGER, DE VIERENDEELLIJGER. DEZE LIJGER BEZIT GEEN DIAGONALE STIJLEN MAAR KAN DOOR TOEPASSING VAN MOMENTVASTE KNOPEN TOCH DE BENODIGDE BUIGSTIJFHEID GARANDEREN. VERSCHIEDENE SPOORBRUGGEN IN BELGIË ZIJN GECONSTRUEERD VOLGENS HET VIERENDEELLIJGER PRINCIPE.

BOEDAPEST KRIJGT ALS EERSTE STAD OP HET VASTELAND VAN EUROPA EEN METRO.

DE NEDERLANDSE TROPENARTS CHRISTIAAN EIJKMAN STELT VAST DAT KIPPEN DIE WORDEN GEVOERD MET GEPELDE RIJST, DE ZIEKTE BERIBERI KRIJGEN, EN KIPPEN DIE ONGEPELDE RIJST ETEN, NIET. ZIJN BEVINDING WAS DE EERSTE STAP NAAR DE ONTDEKKING VAN VITAMINE B.

IN DE NEW YORK JOURNAL VERSCHIJNT HET EERSTE STRIPVERHAAL: THE YELLOW KID, DE AVONTUREN VAN EEN JONGETJE IN EEN GEEL HEMD, MET VOOR HET EERST TEKSTEN IN BALLONNETJES.

MEERDERE THEATERS SPECIAAL VOOR HET DRAAIEN VAN FILMS WORDEN GEOPEND.

IN CAÏRO WORDT HET EVANGELIE VAN MARIA MAGDALENA ONTDEKT. DE EERSTE ZES PAGINA'S ONTBREKEN EN HET TE LEZEN DEEL BEGINT IN HET MIDDEN VAN EEN GESPREK TUSSEN DE OPGESTANE JEZUS EN ZIJN LEERLINGEN.

DE N.V. ORANJE BEGINT IN AMSTERDAM MET DE WINNING VAN ETHERISCHE OLIËN.

ALS ONDERDEEL VAN DE OLYMPISCHE SPELEN WORDT VOOR HET EERST EEN MARATHON GEHOUDEN.

DE 44-JARIGE TIMMERMAN JACK BURY VINDT HET DARTBORD UIT MET ZIJN NUMMERING.

DE BRITSE VERKEERSWET VOOR AUTOMOBIELEN WORDT GEWIJZIGD. DE MAXIMUMSNELHEID WORDT VAN 6,5 KM/H VERHOOGD TOT 25 KM/H, MET BEPERKENDE BEPALINGEN TOT 20 KM/H. OM DIT BESLUIT TE VIEREN ORGANISEERT HARRY LAWSON DE EERSTE LONDEN-BRIGHTON RIT.

IN AUGUSTUS BREEKT DE FILIPIJNSE REVOLUTIE UIT.

IN HET NAJAAR WORDT TUSSEN HET SPOORSTATION NUENEN EN EENEIND HET EERSTE FIETSPAD VAN NEDERLAND AANGELEGD.

1897

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - BROOKLYN WORDT BIJ NEW YORK GEVOEGD.

MAART

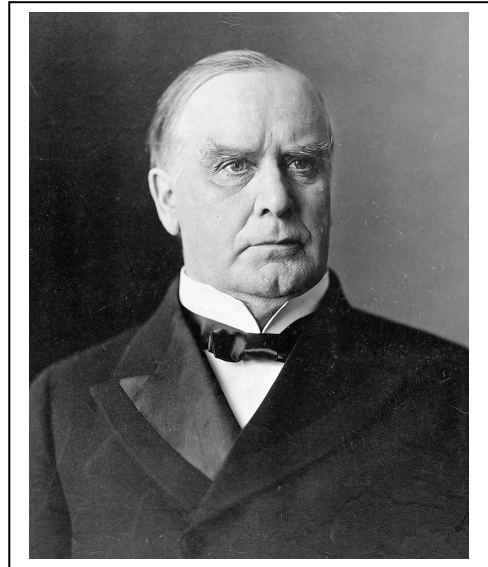
4 - WILLIAM MCKINLEY WORDT PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN.

WILLIAM MCKINLEY (1897)

WILLIAM MCKINLEY JR. (NILES (OHIO), 29 JANUARI 1843 – BUFFALO (NEW YORK), 14 SEPTEMBER 1901) WAS DE 25E PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN VAN 1897 TOT ZIJN DOOD IN 1901. OP 6 SEPTEMBER 1901 WERD HIJ SLACHTOFFER VAN EEN MOORDAANSLAG. HIJ OVERLEED OP 14 SEPTEMBER OP EEN LEEFTIJD VAN 58 JAAR EN WERD OPGEVOLGD DOOR VICEPRESIDENT THEODORE ROOSEVELT.

POLITIEKE CARRIÈRE

1876 WERD HIJ REPUBLIKEINS LID VAN HET CONGRES, WAAR HIJ MET EEN KORTE ONDERBREKING LID VAN BLEEF TOT 1891. HIJ MAAKTE ZICH POPULAIR DOOR ONDER ANDERE TE PLEITEN VOOR HOGERE INVOERRECHTEN (MCKINLEY TARIFF ACT 1890). HIJ WERD IN 1892 TOT GOUVERNEUR VAN OHIO GEKOZEN EN IN 1896 TOT PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN. HIJ LIET ZICH, ZIJ HET AARZELEND, MEESLEPEN DOOR DE IMPERIALISTISCHE STROMINGEN VAN ZIJN DAGEN EN BRACHT ZO IN APRIL 1898 HET LAND IN OORLOG MET SPANJE. NA HET SUCCESVOLLE VERLOOP VAN DEZE STRIJD BEPLEITTE HIJ DE ANNEXATIE VAN DE FILIPIJNEN EN EEN GEDEELTELIJKE ONAFHANKELIJKHEID VOOR CUBA ONDER STERKE AMERIKAANSE CONTROLE. OOK KEURDE HIJ DE ANNEXATIE VAN HAWAÏ GOED. IN 1900 WERD HIJ MET EEN NOG GROTERE MEERDERHEID OPNIEUW VERKOZEN.

APRIL

3 - OPRICHTING VAN DE WIENER SECESSION, EEN VERENIGING VAN KUNSTENAARS DIE DE JUGENDSTIL ZIJN TOEGEDAAN.

30 - JOSEPH JOHN THOMSON MAAKT DE ONTDEKKING VAN HET ELEKTRON BEKEND.

MEI

10- OP DE INTERNATIONALE WERELDTENTOONSTELLING VAN 1897 TE BRUSSEL OPENT DE BELGISCHE KONING LEOPOLD II HET PALEIS DER KOLONIËN IN TERVUREN.

WERELDTENTOONSTELLING VAN 1897

DE WERELDTENTOONSTELLING VAN 1897 (FRANS: EXPOSITION INTERNATIONALE DE BRUXELLES) WERD GEHOUDEN IN HET BRUSSELSE JUBELPARK EN DE NABURIGE GEMEENTE TERVUREN. HET BUREAU INTERNATIONAL DES EXPOSITIONS HEEFT DE TENTOONSTELLING ACHTERAF ERKEND ALS DE 12E UNIVERSELE WERELDTENTOONSTELLING. AAN DE WERELDTENTOONSTELLING DEDEN 27 LANDEN MEE. DE INKOMPRIJS BEDROEG 1 FR. HET EVENEMENT WERD UITEINDELIJK DOOR ZO'N 7,8 MILJOEN MENSEN BEZOCHT.

AFFICHE VOOR DE WERELDTENTOONSTELLING DOOR ART-NOUVEAUKUNSTENAAR HENRI PRIVAT-LIVEMONT

ALGEMEEN

DE GROOTSTE NIEUWIGHEID VAN DE WERELDTENTOONSTELLING WAS DAT ZE OP TWEE PLAATSEN DOORGING: IN HET JUBELPARK IN BRUSSEL EN IN TERVUREN. IN DEZE LAATSTGENOEMDE GEMEENTE BEVOND ZICH DE KOLONIALE AFDELING VAN DE TENTOONSTELLING, ALSOOK ENKELE INDRUKWEKKENDE MACHINEHALLEN. DE GEHELE OPPERVLAKTE VAN DE EXPO BEDROEG HIERDOOR MAAR LIEFST 36 HECTARE WAT, IN VERGELIJKING MET LATERE EXPOSITIES, NOG VRIJ WEINIG WAS. VOOR DE VERPLAATSIJNG TUSSEN HET JUBELPARK EN HET PARK VAN TERVUREN WERD DE TERVURENLAAN AANGELEGD, WAAR EEN TRAM DE BEZOEKERS VAN DE ENE NAAR DE ANDERE PLEK VOERDE. HIERDOOR KWAM TIJDENS EN NA DE EXPO OOK DE OOSTKANT VAN BRUSSEL TOT BLOEI.

TER GELEGENHEID VAN DE EXPO WERDEN OOK TALRIJKE GIDSEN GEDRUKT DIE DE BUITENLANDSE BEZOEKERS KENNIS MOESTEN LATEN MAKEN MET DE STAD BRUSSEL EN ZIJN TROEVEN. HIERIN STOND ALLE NODIGE INFORMATIE DIE DE TOERIST NODIG HAD: DE THEATERS, RESTAURANTS, BANKEN, POST EN TELEGRAAFKANTOREN, DE DIENSTREGELING EN TARIEVEN VAN DE TRAM, ENZ... DERGELIJKE WERELDTENTOONSTELLINGEN WAREN NAMELIJK EEN GROTE STIMULANS VOOR HET MASSATOERISME DAT IN DE BELLE ÉPOQUE ZIJN OPMARS KENDE. DIT ALLES STOND IN HET KADER VAN DE ALMAAR GROEIENDE BELGISCHE ECONOMIE AAN HET EINDE VAN DE 19DE EEUW.

DEELNEMERS

AAN DE EXPOSITIE NAMEN 27 STATEN DEEL, WAARVAN DE MEESTE UIT EUROPA. VOOR DEZE STATEN WAREN DE PAVILJOENEN ALS HET WARE EEN UITSTALRAAM VAN HUN MACHT, RIJKDOM EN TECHNISCHE VAARDIGHEDEN. OP OCEANIË NA WAREN ALLE WERELDDELEN VERTEGENWOORDIGD.

12- BIJ WERKZAAMHEDEN IN HET VEEN BIJ YDE WORDT HET VEENLIJK VAN HET MEISJE VAN YDE AANGETROFFEN.

15 - OPRICHTING IN BERLIJN VAN HET WISSENSCHAFTLIJCH-HUMANITÄRE KOMITEE, DE EERSTE ORGANISATIE TER WERELD DIE TEGEN ANTI-HOMOSEKSUELE WETTEN PROTESTEERT, EN DIE ZICH INZET OM DE MENSEN TE INFORMEREN OVER HET WEZEN VAN DE LIEFDE VAN MAN TOT MAN OF VROUW TOT VROUW.

19 - OSCAR WILDE WORDT UIT DE GEVANGENIS VRIJGELATEN.

OP HEMELVAARTSDAG GAAT DE EERSTE INTERNATIONALE REGATTA KRCG DOOR MET DE NAAM REGATTA VAN TERDONK.

DE EERSTE PERMANENTE BIOSCOOP VAN BELGIË, L'OFFICE CENTRAL OPENT ZIJN DEUREN.

JULI

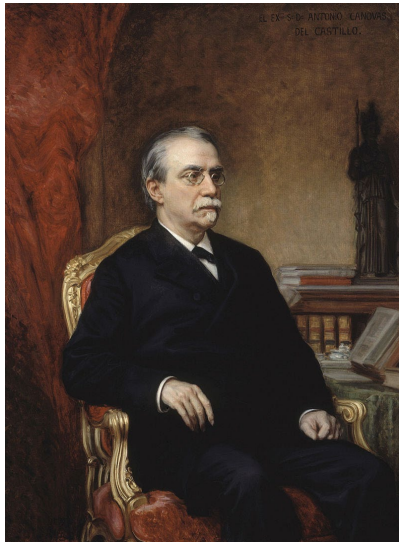
11 - DE ZWEEDSE BALLONVAARDER SALOMON AUGUST ANDRÉE STIJGT MET TWEE METGEZELLEN OP VANAF SPITSBERGEN VOOR EEN TOCHT OVER DE NOORDPOOL NAAR ALASKA.

27 - BEËDIGING IN DEN HAAG VAN HET KABINET-PIERSON, BESTAANDE UIT LIBERALE MINISTERS.

AUGUSTUS

EERSTE INTERNATIONAAL ZIONISTEN CONGRES IN BAZEL (ZIE ZIONISME). DE WZO (ZIONISTISCHE WERELD ORGANISATIE) WORDT GEVESTIGD.

8 - DE SPAANSE PREMIER CANOVAS WORDT IN HET KUUROORD SANTA ÁGUEDA DE GESALIDAR IN MONDRÁGON DOOR DE ITALIAANSE ANARCHIST MICHELE ANGIOLILLO DOODGESCHOTEN (WAARSCHIJNLIJK WEGENS ZIJN CUBAANSE POLITIEK OF WEGENS ZIJN BELANGRIJKE ROL IN DE SPAANSE POLITIEK.)

ANTONIO CÁNOVAS DEL CASTILLO

16 - ADRIEN DE GERLACHE VERTREKT MET DE DRIEMASTER BELGICA EN EEN 16-KOPPIGE BEMANNING OP EXPEDITIE NAAR DE ZUIDPOOL.

20 - DE BRITSE LEGERARTS RONALD ROSS ONTDEKT DAT TROPISCHE STEEKMUGGEN DE OVERBRENGER ZIJN VAN MALARIA.

OKTOBER

1 - DE NEDERLANDSE REGERING KOOPT ONDER DWANG HET TELEFOONNET VAN DE NEDERLANDSCHE BELL-TELEPHOON MAATSCHAPPIJ, DAT VOORNAMELIJK DE GROTE STEDEN OVMAT. OOK HET INTERLOKAAL TELEFOONVERKEER KOMT ONDER DE HOEDE VAN DE RIJKSTELEFOONDIENT.

17 - LAATSTE DAGBOEKAANTEKENING VAN DE BALLONVAARDER SALOMON AUGUST ANDRÉE, TERUGGEVONDEN IN 1930.

30 - IN CAFÉ DE KRUIF AAN DE HOUTTUINEN IN DELFT WORDT STUDENTENVERENIGING DE DELFTSCHE STUDENTEN BOND OPGERICHT.

NOVEMBER

11 - WIJDING IN DE MICHAELKERK TE ZWOLLE VAN EEN MONUMENT TER ERE VAN DE MYSTICUS THOMAS À KEMPIS.

DECEMBER

14 - IN DE FILIPIJNEN SLUITEN DE OPSTANDELINGEN ONDER LEIDING VAN EMILIO AGUINALDO HET PACT VAN BIAK-NABATO MET DE SPANJAARDEN EN KOMT DE FILIPIJNSE REVOLUTIE KORTSTONDIG TEN EINDE.

DATUM ONBEKEND

NIEUWS VAN DE GOUDVONDST BIJ KLONDIKE BEREIKT DE VS. BEGIN VAN DE GOUDKOORTS VAN KLONDIKE.

KLONDIKE (1897)

KLONDIKE IS EEN REGIO IN YUKON IN NOORDWEST-CANADA, VLAK BIJ DE GRENS MET ALASKA. HET LIGT ROND DE KLONDIKE, EEN KLEIN RIVIERTJE DAT BIJ DAWSON CITY UITMONDT IN DE RIVIER DE YUKON.

IN 1896 WERD ER IN DE OMGEVING GOUD GEVONDEN. DIT NIEUWS BEREIKTE IN 1897 DE VERENIGDE STATEN, EN DAT LEIDDE TOT DE GOLDRUSH VAN KLONDIKE. HET INWONERTAL VAN DAWSON EN KLONDIKE STEEG IN 1898 TOT 30.000 INWONERS, WAARDOOR ER ZELFS HONGERSNOOD DREIGDE.

UITVINDING VAN DE ROLTRAP DOOR CHARLES SEEBERGER.

JACOBUS CORNELIUS KAPTEYN ONTDEKT DE STER VAN KAPTEYN.

TOM BALDWIN MAAKT DE EERSTE PARACHUTESPRONG MET EEN PARACHUTE ZONDER VERSTIJFDE ONDERDELEN.

MARIE CURIE EN PIERRE CURIE WERKEN SAMEN IN HET ONDERZOEK NAAR RADIOACTIVITEIT.

BASF BRENGT DE CHEMISCHE KLEURSTOF INDIGO OP DE MARKT.

HET HUIS VAN AFGEVAARDIGDEN VAN DE STAAT INDIANA NEEMT EEN WET AAN DIE DE WAARDE VAN PI VASTSTELT.

HET DAMASCUS DOCUMENT WORDT ONTDEKT DOOR DR SOLOMON SCHECHTER IN DE GENIZA (BEWAARKAMER) VAN DE "BEN EZRA" SYNAGOGE IN CAÏRO

DE WERELDTENTOONSTELLING VAN 1897 WORDT GEHOUDEN IN BRUSSEL.

IN BRUSSEL WORDT WARENHUIS L'INNOVATION GEOPEND.

COCKERILL BOUWT HET SNELSTE PASSAGIERSSCHIP TER WERELD, DE PRINCESSE CLÉMENTINE, DIE DE SNELHEID VAN 22 KNOPEN KAN OVERSCHRIJDEN.

PRINCESSE CLÉMENTINE (SCHIP, 1897)

DE BELGISCHE PAKKETBOOT "PRINCESSE CLÉMENTINE"(ZIE AFBEELDING) WERD IN 1897 GEBOUWD DOOR DE COCKERILL YARDS TE HOBOKEN, ANTWERPEN MET BOUWNUMMER 352. HET SCHIP WAS 107,36 M LANG EN 11,59 M BREED. HET WAS HET LAATSTE PASSAGIERSSCHIP VAN DE LIJN OOSTENDE-DOVER MET SCHOEPRADEREN ALS AANDRIJVING.

DE PAKKETBOOT ONTWIKKELDE EEN SNELHEID VAN 22,2 KNOPEN. IN 1897 BEDROEG DE BOUWPRIJS TOEN 2.070.000 BFR. DE "PRINCESS CLÉMENTINE" KON 700 PASSAGIERS VERVOEREN, VERDEELD OVER DRIE ZEER COMFORTABELE DEKKEN. AAN BOORD VAN DIT VAARTUIG WERKTE HET EERSTE ZENDSTATION, EEN FACILITEIT DIE INTERNATIONALE BELANGSTELLING WEKTE. MEN HAD IMMERS EEN VOORTDURENDE VERBINDING MET HET VASTELAND.

1898

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - VIJF AMERIKAANSE GEMEENTEN IN DE STAAT NEW YORK SMELTEN ZICH SAMEN TOT DE STAD NEW YORK.

6 - EERSTE VOETBALWEDSTRIJD IN ITALIË TUSSEN INTERNAZIONALE TORINO EN GENOA 1893, INTERNAZIONALE WON MET 1-0 VOOR 208 TOESCHOUWERS.

ÉMILE ZOLA SCHRIJFT J'ACCUSE OVER DE DREYFUS-AFFAIRE.

FEBRUARI

15 - IN DE HAVEN VAN HAVANA VLIEGT HET US SLAGSCHIP 'MAINE' (ZIE AFBEELDING) DE LUCHT IN ALS HET MET AMERIKAANSE STAATSBURGERS HET ONRUSTIGE CUBA WIL VERLATEN. ER VALLen MEER DAN 260 DODEN.

USS MAINE (1898)

DE USS MAINE WAS EEN PANTSERSCHIP VOOR DE AMERIKAANSE MARINE. DE HOOFDBEWAPENING STOND STUURBOORD VOOR EN BAKBOORD ACHTER OPGESTELD. DE VIER KANONNEN KONDEN ZOWEL NAAR VOREN ALS NAAR ACHTEREN WORDEN GERICHT, DIT VERDUBBELDE DE VUURKRACHT TEN OPZICHTE VAN EEN CENTRALE OPSTELLING OP DE MIDDENLIJN.

DOOR DE LANGE BOUWTIJD WAS HET IN FEITE VEROUDERD TOEN HET IN 1895 IN DIENST WERD GESTELD. HET SCHIP IS BEKEND GEWORDEN DOOR ZIJN ONDERGANG. HET ZONK NA EEN EXPLOSIE IN DE HAVEN VAN HAVANA OP 15 FEBRUARI 1898, HET WAS DAAR OP 25 JANUARI AANGEKOMEN OM DE AMERIKAANSE BELANGEN TE BESCHERMEN GEDURENDE DE CUBAANSE ONAFHANKELIJKHEIDSOORLOG. DE EXPLOSIE WERD AANVANKELIJK TOEGESCHREVEN DOOR EEN AANSLAG MET EEN MIJN EN WERD DOOR DE AMERIKAANSE PERS MISBRIJKT OM DE OORLOGSTEMMING IN VERENIGDE STATEN OP TE HITSEN. DE BEKEND UITSpraak "REMEMBER THE MAINE, TO HELL WITH SPAIN" ZWEEPT HET VOLK EN LEIDDE UITEINDELIJK TOT DE SPAANS-AMERIKAANSE OORLOG LATER DAT JAAR.

IN 1911 WERD HET SCHIP GELICHT OM DE OORZAAK VAN DE EXPLOSIE TE ONDERZOEKEN. DE BODEMPLATEN VLAK BIJ EEN MUNITIEMAGAZIJN WAREN NAAR BINNEN GEBOGEN WAARDOOR EEN MIJNEXPLOSIE ALS OORZAAK WERD GEMELD. NIET ALLE ONDERZOEKERS WAREN HET EENS MET DEZE CONCLUSIE EN GAVEN BROEI IN DE KOLENBUNKERS DE SCHULD. DOOR DE WARMTE DIE HIERBIJ VRIJKWAM ONTPLOFTE DE MUNITIE IN EEN NABIJGELEGEN MAGAZIJN. BIJ DE EXPLOSIE KWAMEN 266 MENSEN, ZO'N TWEE DERDE VAN DE TOTALE BEMANNING, OM HET LEVEN.

MAART

7 - VERKADE BEGINT MET DE PRODUCTIE VAN WAXINELICHTJES.

9 - IN ALKMAAR WORDT VIA EEN FONOGRAAF DE OUDSTE NEDERLANDSTALIGE GELUIDSOPNAME OOK OPGENOMEN.

26 - FERDINAND DOMELA NIEUWENHUIS SCHRIJFT "EEN WOORD VAN AFSCHIED" AAN DE LEZERS VAN RECHT VOOR ALLEN. HIJ HEEFT ZICH BEKEERD TOT HET ANARCHISME EN BEGINT EEN NIEUW TIJDSCHRIFT: DE VRIJE SOCIALIST.

27 - PRESIDENT MCKINLEY EIST IN EEN ULTIMATUM VAN DE SPAANSE REGERING DE AFKONDIGING VAN EEN BESTAND OP CUBA EN SLUITING VAN DE CONCENTRATIEKAMPEN.

APRIL

16 - DE VERENIGDE STATEN VERKLAREN SPANJE DE OORLOG. AMERIKA ZAL CUBA EN DE FILIPIJNEN VEROVEREN.

SPAANS-AMERIKAANSE OORLOG (1898)

DE SPAANS-AMERIKAANSE OORLOG VOND IN 1898 PLAATS TUSSEN SPANJE EN DE VERENIGDE STATEN. DE VERENIGDE STATEN STEUNDEN DE CUBAANSE OPSTANDELINGEN TEGEN DE SPAANSE KOLONISATOR EN GREPEN DE ONTPLOFFING VAN HET AMERIKAANSE SLAGSCHIP USS MAINE IN DE HAVEN VAN HAVANA AAN OM MILITAIR TUSSENBEIDE TE KOMEN. OOK VEROVERDEN DE VS DE FILIPIJNEN OP DE SPANJAARDEN, EVENALS GUAM, HET SPAANS-OOST-INDIË, EN PUERTO RICO, HET ANDERE DEEL VAN SPAANS-WEST-INDIË. DE SPAANS-AMERIKAANSE OORLOG RUIMDE DE LAATSTE RESTEN OP VAN HET EENS ZO MACHTIGE SPAANSE RIJK EN MARKEERDE HET BEGIN VAN DE IMPERIALISTISCHE POLITIEK VAN DE VERENIGDE STATEN.

SITUATIE VOOR 1898

UIT ONVREDE OVER HET SPAANSE KOLONIALE BEWIND WAREN CUBAANSE OPSTANDELINGEN IN DE JAREN 1890 EEN GUERRILLASTRIJD BEGONNEN TEGEN DE SPANJAARDEN, MET ALS INZET EEN ONAFHANKELIJK CUBA. SPANJE WAS ECHTER NIET VAN PLAN DE WINSTGEVENDE KOLONIE OP TE GEVEN EN SLOEG DE OPSTAND MET HARDE HAND NEER. GEEN VAN DE STRIJDENDE PARTIJEN WIST EEN BESLISSENDE OVERWINNING TE BEHALEN, MET ALS GEVOLG EEN SLEPENDE GUERRILLASTRIJD.

GOVERNEUR VALERIANO WEYLER BESLOOT DAAROM IN 1896 TOT RECONCENTRATIE, WAARBIJ DE PLATTELANDSBEVOLKING MASSAAL NAAR DE GROTERE DORPEN EN STEDEN WERD GEDREVEN, OM DAAR IN AFGEGRENDELDE CONCENTRATIEKAMPEN TE LEVEN. WIE ZICH VERZETTE KREEG DE KOGEL. HET DOEL WAS DE REBELLEN ALLE MIDDELEN VAN BESTAAN TE ONTNEMEN, OMDAT ZE DE STRIJD ALLEEN KONDEN VOORTZETTEN MET VOEDSEL VAN DE BOERENBEVOLKING. ALS DE AKKERS ECHTER BRAAK BLEVEN LIGGEN, ZO REDENEERDE WEYLER, ZOUDEN DE UITGEHONGERDE GUERRILLA'S HUN STRIJD SNEL OPGEVEN. DE RECONCENTRADOS BEZWEKEN IN DE KAMPEN AAN HONGER EN ZIEKTE. DE GEDWONGEN VOLKSVERHUIZING STOPTE DE LANDBOUWPRODUCTIE, ZODAT DE VOEDSELVOORRAAD ZIENDEROGEN SLONK. OP EEN BEVOLKING VAN 1,6 MILJOEN ZIELEN STIERVEN UITEINDELIJK 20.000 BURGERS.

ONRUST IN DE VS

DE STRIJD OP CUBA HAALDE IN DE VERENIGDE STATEN AL GAUW DE VOORPAGINA'S VAN DE SENSATIEPERS, DIE MET SCHREEUWENDE, VETTE KOPPEN STEEVAST AANDACHT AAN MISDAAD, SCHANDALEN EN ONGELUKKEN SCHONK, EN DEZELFDE METHODE HANTEERDE OM DE WANTOESTANDEN OP CUBA AAN DE KAAK TE STELLEN. BERICHTEN OVER DE RAMPZALIGE CONCENTRATIEKAMPEN WEKTE ALOM AFSCHUW EN STERKTEN VEEL AMERIKANEN IN HUN OVERTUIGING DAT HET KOLONIALISME HAD AFGEDAAN: DE OPSTANDELINGEN HADDEN RECHT OP EEN ONAFHANKELIJK CUBA. MAAR TERWIJL DE BOULEVARDPERS SPANJE ALS DE BOEMAN AFSCHILDERDE, WAS DE OPINIE BLIND VOOR DE MISDADEN DIE DE REBELLEN BEGINGEN. HET ROOSKLEURIGE BEELD VAN HELDHAFTIGE GUERRILLA'S LIET GEEN BERICHTEN TOE OVER AFBERSING VAN DE BOERENBEVOLKING, NOCH HET PLATBRANDEN VAN AKKERS EN HET PLEGEN VAN AANSLAGEN.

HET WITTE HUIS WAS AANVANKELIJK NIET GENEIGD OM TUSSENBEIDE TE KOMEN, MAAR TOEN DE CUBAANSE CRISIS IN 1898 ESCALEERDE, ZAG DE REPUBLIKEINSE PRESIDENT WILLIAM MCKINLEY ZICH GENOODZAAKT TOT INGRIJPEN. EEN EERSTE INCIDENT VOND PLAATS OP 9 FEBRUARI, TOEN DE NEW YORK JOURNAL MET EEN PRIMEUR KWAM: HET BLAD HAD DE HAND WETEN TE LEGGEN OP EEN PRIVÉBRIEF VAN DE SPAANSE AMBASSADEUR ENRIQUE DUPUY DE LÔME, WAARIN HIJ MADRID VERZEKERDE DAT DE AMERIKAANSE PRESIDENT TE ZWAK WAS OM SPANJE TOT DE ORDE TE ROEPEN. NOG GEEN WEEK LATER BEREIKTE WASHINGTON HET NIEUWS DAT HET SLAGSCHIP MAINE, DAT OP BEVEL VAN DE PRESIDENT NAAR CUBA WAS GESTUURD OM AMERIKAANSE STAATSBURGERS TE EVACUEREN ALS DE SITUATIE OP HET EILAND UIT DE HAND LIEP, IN DE HAVEN VAN HAVANA WAS GEËXPLODEERD. UITEINDELIJK KWAMEN 266 BEMANNINGSLEDEN OM HET LEVEN. DE BOULEVARDPERS WAS ERVAN OVERTUIGD DAT DE MAINE OP EEN SPAANSE ZEEMIJN WAS GELOPEN. BEIDE INCIDENTEN DEDEN DE ROEP OM TUSSENKOMST ALLEEN MAAR LUIDER KLINKEN. SPANJE MOEST BESEFFEN DAT KOLONIALE REPRESSIE EN EEN AANSLAG ALS DEZE NIET ONGESTRAFT KONDEN BLIJVEN.

ONDER DRUK VAN DE PERS, DE PUBLIEKE OPINIE EN DE SENAAAT BESLOOT MCKINLEY UITEINDELIJK OM SPANJE TOT DE ORDE TE ROEPEN. OP 27 MAART EISTE DE PRESIDENT IN EEN ULTIMATUM AAN MADRID EEN WAPENSTILSTAND, HET SLUITEN VAN DE CONCENTRATIEKAMPEN EN WIERP HIJ ZICHZELF OP ALS BEMIDDELAAR TUSSEN SPANJE EN DE GUERRILLA'S. IN DE HOOP EEN OORLOG TE VERMIJDEN ACCEPTEERDEN DE SPANJAARDEN EEN STAAKT-HET-VUREN EN STONDEN ZE DE RECONCENTRADOS TOE NAAR HUN HUIZEN TERUG TE KEREN, MAAR ONDERHANDELINGEN GINGEN HUN TE VER, OMDAT DEZE ONDER AMERIKAANSE AUSPICIËN ONVERMIJDELIJK Zouden UITDRAAIEN OP ONAFHANKELIJKHEID.

MOTIEVEN

WASHINGTON NAM GEEN GENOEGEN MET DE SPAANSE CONCESSIONS, OMDAT DE WEG NAAR CUBAANSE ONAFHANKELIJKHEID OP VOORHAND WAS AFGESNEDEN. PRESIDENT MCKINLEY ZAG DAAROM GEEN ANDERE MOGELIJKHEID DAN HET CONGRES OM EEN OORLOGSVERKLARING TE VRAGEN. OP 20 APRIL ERKENDE HET CONGRES DE ONAFHANKELIJKHEID VAN CUBA EN VERLEENDE DE PRESIDENT TOESTEMMING OM MET GEWELD TUSSEN TE KOMEN ALS SPANJE ZIJN TROEPEN NIET ZOU TERUGTREKKEN. BOVENDIEN WERD IN HET TELLER-AMENDEMENT VASTGELEGD DAT DE AMERIKAANSE TUSSENKOMST NIET MOCHT UITDRAAIEN OP ANNEXATIE VAN CUBA.

HISTORICI VINDEN DE HUMANITAIRE CLAIM DIE WASHINGTON AANVOERDE VOOR DE INTERVENTIE NIET ALTIJD GELOOFWAARDIG; ANDERE MOTIEVEN SPEELDEN ZEKER EEN ROL. OM TE BEGINNEN WAS DE REPUBLIKEINSE PARTIJ EIND 19E EEUW IN DE BAN GERAAKT VAN HET MANIFEST DESTINY, EEN STROMING DIE VOLHIELD DAT HET LOT DE VERENIGDE STATEN HAD VOORBESCHIKT TOT EEN GROTE MOGENDHEID UIT TE GROEIEN, DIE ZICH KON METEN MET DE EUROPESE IMPERIA. DAARNAAST HADDEN DE IDEEËN VAN VLOOTADMIRAAL ALFRED THAYER MAHAN AAN INVLOED GEWONNEN, DIE NAAR VOORBEELD VAN HET BRITSE RIJK PLEITTE VOOR EEN GROTE VLOOT MET ZOWEL KOOPVAARDIJSCHEPEN ALS SLAGSCHEPEN, EN HAVENS IN HET CARIBISCH EN PACIFISCH GEBIED NASTREEFDE DIE EEN HANDELSIMPERIUM MOESTEN SAMENBINDEN. TOT SLOT HAD EEN ECONOMISCHE CRISIS IN DE VS BEGIN JAREN 1890 GELEERD DAT EEN OVERSCHOT AAN GOEDEREN OP DE BINNENLANDSE MARKT DESASTREUS WAS, DUS ZAGEN ZAKENLIEDEN IN DE OORLOG EEN MIDDEL OM SPAANSE KOLONIES OVER TE NEMEN, DIE VERVOLGENS ALS GOEDKOPE AFZETMARKTEN VOOR AMERIKAANSE PRODUCTEN KONDEN DIENEN.

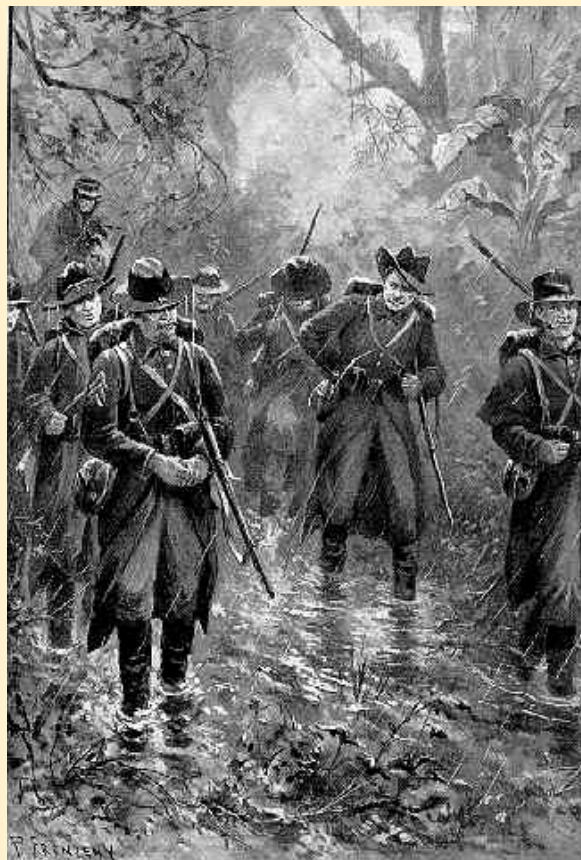
VERLOOP EN GEVOLGEN VAN DE OORLOG

LANG DUURDE DE OORLOG NIET, WANT ZOWEL DE SPAANSE VLOOT ALS DE KOLONIALE TROEPEN BLEKEN GEEN PARTIJ VOOR HET VEEL MODERNERE AMERIKAANSE LEGER, DAT BOVENDIEN, DOOR HET OPTREDEN VAN KAPITEIN ANDREW SUMMERS ROWAN, EEN BONDGENOOT HAD GEVONDEN IN DE TROEPENMACHT VAN DE CUBAANSE OPSTANDELINGENLEIDER CALIXTO GARCÍA.

HET EERSTE OORLOGSNIUWS KWAM ECHTER UIT DE FILIPIJNEN, EEN KOLONIE DIE EVENALS CUBA IN HANDEN WAS VAN DE SPANJAARDEN. OP 1 MEI SLAAGDEN AMERIKAANSE SLAGSCHEPEN ONDER LEIDING VAN COMMANDANT GEORGE DEWEY ERIN DE SPAANSE VLOOT IN DE HAVEN VAN DE HOOFDSTAD MANILLA TOT ZINKEN TE BRENGEN IN DE SLAG IN DE BAAI VAN MANILLA.

VERVOLGENS BARSTTE DE STRIJD OP CUBA LOS, WAAR AMERIKAANSE SOLDATEN OP 1 JULI DE HEUVELS RONDOM DE STAD SANTIAGO OMSINGELDEN EN KRUISERS DE HAVEN BLOKKEERDEN, WAARNA DE INGESLOTEN SPAANSE VLOOT TIJDENS EEN ONTSNAPPINGSPOGING WERD GETORPEDEERD. TWEE WEKEN LATER GAF SANTIAGO ZICH OVER AAN DE AMERIKANEN. HET SPAANSE DEBACLE WAS COMPLEET TOEN DE VERENIGDE STATEN VAN DE SITUATIE PROFITEERDEN DOOR OOK DE SPAANSE EILANDEN GUAM EN PUERTO RICO TE BEZETTEN. BINNEN DRIE MAANDEN WAS DE STRIJD BESLECHT. NA BEMIDDELING VAN FRANKRIJK WERD OP 12 AUGUSTUS EEN STAAKT-HET-VUREN GESLOTEN.

PRESIDENT MCKINLEY STOND VOOR EEN DILEMMA. MOESTEN DE AMERIKANEN DE ZWAARBEVOCHTEN SPAANSE KOLONIES WEER UIT HANDEN GEVEN OF ALS OORLOGSBUIT BEHOUDEN? HET TELLER-AMENDEMENT MAAKTE ANNEXATIE VAN CUBA ONMOGELIJK, MAAR DE AMERIKANEN KWAMEN TIJDENS DE VREDESONDERHANDELINGEN IN PARIJS, DIE IN OKTOBER VAN START GINGEN, TOCH MET HARDE EISEN AANZETTEN: PUERTO RICO EN DE FILIPIJNEN MOESTEN IN RUIL VOOR EEN AFKOOPSOM AMERIKAANSE KOLONIES WORDEN. DE SPANJAARDEN ZAGEN GEEN ANDERE MOGELIJKHEID DAN DE TWEE GEBIEDEN UIT HANDEN TE GEVEN, TERWIJL CUBA EEN ONAFHANKELIJKE STAAT WERD. SPANJE WAS ALS DE GROTE VERLIEZER UIT DE STRIJD GEKOMEN, MAAR DE WERELDHISTORISCHE BETEKENIS IS VOORAL DAT DE VERENIGDE STATEN ALS NIEUWE IMPERIALE MOGENDHEID TEN TONELE WAREN VERSCHENEN.

AMERIKAANSE SOLDATEN OP CUBA.
TEKENING UIT DE ILLUSTRATED LONDON NEWS

18 - IN BELGIË WORDT DE GELIJKHEIDSWET GOEDGEKEURD, DEZE MAAKT HET NEDERLANDS GELIJK AAN HET FRANS, MAAR ENKEL IN VLAANDEREN.

MEI

1 - DE AMERIKAANSE PANTSERVLOOT ONDER BEVEL VAN COMMANDANT GEORGE DEWEY, BRENGT DE SPAANSE VLOOT IN DE BAAI VAN MANILLA EN IN DE HAVEN VAN CAVITE EEN VERNIETIGENDE NEDERLAAG TOE, TIJDENS DE SLAG IN DE BAAI VAN MANILLA. DE SPAANSE ADMIRAAL PATRICIO MONTOJO GEEFT ZICH OVER.

JUNI

12 - DE FILIPIJNEN VERKLAREN ZICH ONAFHANKELIJK VAN SPANJE.

28 - CONTRACTEN WORDEN GETEKEND VOOR DE PEKING-HANKOU-SPOORLIJN DOOR EEN FRANS-BELGISCH CONSORTIUM MET ALS DEELNEMERS DE GENERALE MAATSCHAPPIJ VAN BELGIË, DE BANQUE DE PARIS ET DES PAYS-BAS EN DE INDUSTRIËEL JOHN COCKERILL.

JULI

3 - OPRICHTING VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE AUTOMOBIEL CLUB (KNAC).

9 - OPENING NATIONALE TENTOONSTELLING VOOR VROUWENARBEID IN DEN HAAG.

10 - EEN FRANSE MILITAIRE MISSIE ARRIVEERT AAN DE BOVEN-NIJL EN SLAAT ZIJN KAMPEN OP BIJ FASHODA.

25 - DE AMERIKANEN LANDEN OP PUERTO RICO.

AUGUSTUS

1 - BANK HOLIDAY LOOPT IN LONDEN HELEMAAL UIT DE HAND DOOR EEN AANHOUDENDE HITTEGOLF EN OVERMATIG DRANKGEBRUIK. VOOR HET EERST WORDEN DE GEWELDPLEGGERS HOOLIGANS GENOEMD.

14 - ER WORDT EEN TROEPENMACHT VAN 11.000 AMERIKAANSE SOLDATEN NAAR DE FILIPIJNEN GESTUURD OM DEZE TE BEZETTEN.

28 - TSAAR NICOLAAS II VAN RUSLAND STUURT EEN MANIFEST NAAR DE BUITENLANDSE AMBASSADES IN PETERSBURG WAARIN HIJ DE MOGENDHEDEN OPROEPT OM TE PRATEN OVER EEN EINDE AAN DE WAPENWEDLOOP. HET VOORSTEL WORDT MET HOON ONTVANGEN MAAR ZAL TOCH BINNEN EEN JAAR LEIDEN TOT DE VREDESCONFERENTIE VAN DEN HAAG.

SEPTEMBER

2 - SLAG VAN KARARI: EEN BRITS-EGYPTISCHE STRIJDMACHT ONDER AANVOERING VAN HORATIO KITCHENER VEROVERT KHARTOEM.

6 - INHULDIGING VAN KONINGIN WILHELMINA IN DE NIEUWE KERK TE AMSTERDAM.

DE INHULDIGING VAN KONINGIN WILHELMINA (1898)

OP 6 SEPTEMBER 1898 KREEG NEDERLAND EEN NIEUWE VORSTIN: KONINGIN WILHELMINA. DE INHULDIGING VOND PLAATS IN DE NIEUWE KERK IN AMSTERDAM, ONDER TOEZIEND OOG VAN KONINGIN EMMA, DIE ALS REGENTES ACHT JAAR LANG HET KONINKLIJK GEZAG VOOR HAAR DOCHTER HAD WAARGENOMEN.

OP 6 SEPTEMBER 1898 KREEG NEDERLAND EEN NIEUWE VORSTIN: KONINGIN WILHELMINA. DE INHULDIGING VOND PLAATS IN DE NIEUWE KERK IN AMSTERDAM, ONDER TOEZIEND OOG VAN KONINGIN EMMA, DIE ALS REGENTES ACHT JAAR LANG HET KONINKLIJK GEZAG VOOR HAAR DOCHTER HAD WAARGENOMEN.

WILHELMINA WERD IN 1880 GEBOREN, ALS DOCHTER VAN KONING WILLEM III EN DIENS MEER DAN VEERTIG JAAR JONGERE ECHTGENOTE EMMA. TOEN ZE VIER JAAR WAS OVERLEED WILHELMINA'S ENIGE NOG LEVENDE BROER, ALEXANDER, EN WERD ZIJ OFFICIEEL TROONOPVOLGSTER. VANAF DAT MOMENT WERD HAAR OPVOEDING NOG STRENGER. EMMA WERD AANGESTELD ALS VOOGD EN REGENTES VAN WILHELMINA IN VERBAND MET DE HOGE LEEFTIJD VAN WILLEM III. IN 1890 OVERLEED DE KONING NA EEN KORT ZIEKBED. EMMA WERD HIERNA KONINGIN-REGENTES EN DAARMEE HET EERSTE VROUWELIJKE STAATSHOOFD VAN NEDERLAND.

OP 31 AUGUSTUS 1898 WERD WILHELMINA ACHTTIEN JAAR EN DAARMEE KREEG ZE OOK DE BEVOEGDHEID OM DE REGERING OP ZICH TE NEMEN. DE INHULDIGING VAN WILHELMINA ALS KONINGIN DER NEDERLANDEN VOND EEN WEEK NA HAAR ACHTTIENDE VERJAARDAG PLAATS. OP 5 SEPTEMBER ARRIVEERDE ZE MET HAAR MOEDER AL IN AMSTERDAM EN MAAKTE ZE EEN FEESTELIJKE RONDGANG DOOR DE STAD. DE FEITELIJKE INHULDIGING VOND EEN DAG LATER PLAATS. AAN HET EIND VAN DE OCHTEND LIEP DE NIEUWE KONINGIN VANUIT HET KONINKLIJK PALEIS OP DE DAM, GEHULD IN DE BEROEMDE HERMELIJEN MANTEL DIE HAAR GROOTVADER KONING WILLEM II IN 1840 HAD GEDRAGEN, NAAR DE NIEUWE KERK VOOR DE CEREMONIËLE PLECHTIGHEID. ONDERWIJL LUIDDEN DE KLOKKEN EN KLONKEN KANONSCHOTEN.

IN DE KERK LEGDE WILHELMINA VERVOLGENS DE EED OP DE GRONDWET AF EN LAS ZE HAAR INHULDIGINGSREDE VOOR. HIERIN KLONK ONDER MEER DE OVERTUIGING DOOR DAT HET KONINGSCHAP BESCHOUWD MOEST WORDEN ALS EEN DOOR GOD GEGEVEN OPDRACHT.

INHULDIGINGSREDE VAN KONINGIN WILHELMINA:

MIJNE HEEREN, LEDEN DER STATEN-GENERAAL,
REEDS OP JEUGDIGEN LEEFTIJD HEEFT GOD MIJ DOOR HET OVERLIJDEN VAN MIJNEN ONVERGETELIJKEN VADER
TOT DEN TROON GEROEPEN, DIEN IK ONDER HET ZOO WIJZE EN ZEGENRIJKE REGENTSCHAP MIJNER INNIG
GELIEFDE MOEDER BEKLOM.

NA DE VERVULLING VAN MIJN ACHTTIENDE LEVENSJAAR, HEB IK DE REGEERING AANVAARD; MIJNE
PROCLAMATIE HEEFT DIT AAN MIJN DIERBAAR VOLK BEKEND GEMAAKT. THANS IS DE URE GEKOMEN, WAARIN IK
MIJ, TE MIDDEN VAN MIJNE TROUWE STATEN-GENERAAL, ONDER AANROEPING VAN GODS HEILIGEN NAAM,
ZAL VERBINDEN AAN HET NEDERLANDSCHE VOLK, TOT INSTANDHOUDING VAN ZIJNE DIERBAARSTE RECHTEN EN
VRIJHEDEN. ZOO BEVESTIG IK HEDEN DEN HECHTEN BAND DIE TUSSEN MIJ EN MIJN VOLK BESTAAT EN WORDT
HET ALOUDE VERBOND TUSSEN NEDERLAND EN ORANJE OPNIEUW BEZEGELD.

HOOG IS MIJNE ROEPING, SCHOON DE TAAK, DIE GOD OP MIJNE SCHOUDERS GELEGD HEEFT. IK BEN GELUKKIG
EN DANKBAAR HET VOLK VAN NEDERLAND TE MOGEN REGEEREN, EEN VOLK KLEIN IN ZIELENTAL, DOCH GROOT IN
DEUGDEN, KRACHTIG DOOR AARD EN KARAKTER.

IK ACHT HET EEN GROOT VOORRECHT, DAT HET MIJNE LEVENSTAAK EN PLICHT IS AL MIJNE KRACHTEN TE WIJDEN
AAN HET WELZIJN EN DEN BLOEI VAN MIJN DIERBAAR VADERLAND. DE WOORDEN VAN MIJNEN BEMINDEN
VADER MAAK IK TOT DE MIJNE: "ORANJE KAN NOOIT, JA NOOIT GENOEG VOOR NEDERLAND DOEN."

BIJ DE VERVULLING VAN MIJNE TAAK HEB IK UWE HULP EN MEDEWERKING NOODIG, MIJNE HEEREN, LEDEN DER
VOLKSVERTEGENWOORDIGING; IK BEN OVERTUIGD DAT GIJ MIJ DIE IN RUIME MATE ZULT VERLEENEN.

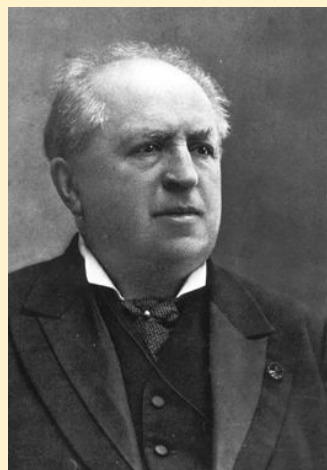
LAAT ONS SAMEN ARBEIDEN VOOR HET GELUK EN DEN VOORSPOED VAN HET NEDERLANDSCHE VOLK. DAT ZIJ
ONS ALLER LEVENSDOEL!

GOD ZEGENE UWEN EN MIJNEN ARBEID, DAT HIJ STREKKE TOT HEIL VAN ONS VADERLAND.

KAMERLEDEN

BIJ DE INHULDIGING VAN EEN NIEUWE KONING OF KONINGIN IS HET GEBRUIKELIJK DAT DE LEDEN VAN DE EERSTE EN TWEEDE KAMER EEN EED AFLEGGEN, WAARIN MEN ONDER MEER BELOOFT DE RECHTEN VAN HET KONINGSCHAP TE ZULLEN HANDHAVEN. HET IS EEN SOORT HERNIEUWING VAN DE EED OF BELOFTE DIE DE KAMERLEDEN BIJ HUN INSTALLATIE ALS KAMERLID AFLEGGEN. BIJ DE INHULDIGING VAN KONINGIN WILHELMINA LEGDEN VEERTIEN KAMERLEDEN DE EED NIET AF. ONDER HEN OOK DE LATERE PREMIER ABRAHAM KUYPER (ZIE AFBEELDING). DIE WAS ÜBERHAUPT NIET AANWEZIG IN DE NIEUWE KERK. WILHELMINA VERDACHT DE BEROEMDE POLITICUS ER LATER VAN EEN CALVINISTISCHE REPUBLIKEIN TE ZIJN.

7 - EEN DELEGATIE UIT DE BEVOLKING VAN AMSTERDAM BIEDT KONINGIN WILHELMINA IN HET PALEIS VOOR VOLKSVLIJT EEN GESCHENK AAN: DE GOUDEN KOETS.

GOUDEN KOETS (1898)

TER GELEGENHEID VAN DE INHULDIGING LIET DE STAD AMSTERDAM EEN GOUDEN KOETS VOOR DE NIEUWE KONINGIN MAKEN, DOOR DE AMSTERDAMSE FIRMA SPIJKER. HET WAS EIGENLIJK DE BEDOELING HET RIJTUIG OP DE DAG VAN DE INHULDIGING AAN DE VORSTIN TE SCHENKEN, MAAR WILHELMINA WILDE DIE DAG GEEN GESCHENKEN AANNEMEN. DAAROM WERD DE KOETS EEN DAG LATER GESCHONKEN. DRIE JAAR LATER WERD HET RIJTUIG VOOR HET EERST GEBRUIKT, OP DE HUWELIJKSDAG VAN KONINGIN WILHELMINA EN PRINS HENDRIK.

- 19 - BRITSE SCHEPEN ARRIVEREN IN FASHODA. EEN CONFRONTATIE MET DE FRANSE TROEPEN BLIJFT NOG UIT.
 21 - IN CHINA KOMT EEN EINDE AAN HONDERD DAGEN VAN HERVORMINGEN DOOR DE GUANGXUKEIZER. DE KEIZERIN-
 WEDUWE CIXI WORDT OPNIEUW REGENT; ZE LAAT DE KEIZER OPSLUITEN IN HET ZOMERPALEIS.

GUANGXU (1898)

IN 1898 KWAM DE KEIZER, NA EEN GESPREK MET DE RADICALE HERVORMER LIANG QICHAO, MET EEN REEKS HERVORMINGEN. VAN 11 JUNI TOT 21 SEPTEMBER LIET HIJ HONDERDDRIE DAGEN LANG EDICTEN UITGAAN, DIE HET LAND IN ALLERLEI OPZICHTEN MOESTEN HERVORMEN, DE HONDERD DAGEN VAN HERVORMING. DE CONSERVATIEVE ELITE HAALDE CIXI DAARNA OVER DE REGERING OPNIEUW OP ZICH TE NEMEN. VAAK WORDT BEWEERD DAT DE KEIZERIN-
 WEDUWE HAAR NEEF DAARNA LIET OPSLUITEN IN HET ZOMERPALEIS. IN WERKELIJKHEID STEMDE HIJ ER ECHTER MEE IN DAT ZIJ OPNIEUW HET REGENTSCHAP VOOR HEM VERVULDE. DE MEESTE HERVORMINGEN WERDEN TERUGGEDRAAID.

GUANGXU 1871 – 1908

- 29 - HET REVOLUTIONAIRE CONGRES VAN DE FILIPIJNEN AANVAARDT EEN GRONDWET.

OKTOBER

- 8 - IN AMSTERDAM WORDT DE NEDERLANDSE HOCKEY EN BANDY BOND (NHBB) OPGERICHT, DE VOORLOPER VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE HOCKEY BOND.

- 12 - IN ROTTERDAM BEGINT SLAGERSZOOON WILLEM VAN BERKEL EEN FABRIEK OP OM ZIJN SNIJMACHINES TE PRODUCEREN. HIJ HEEFT EEN PATENT OP ZIJN VINDING VAN EEN BEWEGEND PLATEAU WAAROP HET VLEES LIGT.

- 18 - DE VERENIGDE STATEN NEMEN PUERTO RICO IN BEZIT.

NOVEMBER

- 4 - HET FRANSE EXPEDITIELEGER ONTRUIMT FASHODA. DE FRANSE REGERING VOORKOMT ZO EEN FRANS-BRITSE OORLOG.

DECEMBER

- 10 - VREDE VAN PARIJS. EINDE VAN DE SPAANS-AMERIKAANSE OORLOG.

ZONDER DATUM

ERNEST RUTHERFORD ONDSCHIEDT ALFASTRALING EN BËTASTRALING.

MARIE CURIE EN PIERRE CURIE ONTDEKKEN HET ELEMENT POLONIUM.

CAMILLO GOLGI ONTDEKT HET GOLGICOMPLEX.

ONTDEKKING VAN DE PLANETOÏDE EROS.

VOLTOOIING VAN DE SPOORLIJN VAN LÉOPOLDVILLE (BELGISCH KONGO) NAAR DE KUST.

EERSTE PRODUCTIE VAN HET TONEELSTUK CANDIDA VAN GEORGE BERNARD SHAW.

GABRIEL FAURÉ SCHRIJFT PELLÉAS ET MÉLISANDE.

HET VLOOTPLAN VAN ADMIRAAL ALFRED VON TIRPITZ WORDT DOOR DE RIJKSDAG GOEDGEKEURD.

DUITSLAND DOET POGINGEN ZICH OP DE SALOMONSEILANDEN TE VESTIGEN.

1899

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - EINDE VAN DE SPAANSE KOLONIE SPAANS-WEST-INDIË (CUBA EN PUERTO RICO).

1 - QUEENS EN STATEN ISLAND WORDEN BIJ NEW YORK GEVOEGD.

23 - INAUGURATIE VAN EMILIO AGUINALDO ALS PRESIDENT VAN DE DOOR GEEN ENKEL LAND ERKENDE CONSTITUTIONELE REPUBLIEK DER FILIPIJNEN.

FEBRUARI

1 - AAN DE VOORAVOND VAN EEN STEMMING IN DE AMERIKAANSE SENAAAT OVER DE ANNEXATIE VAN DE FILIPIJNEN VERSCHIJNT IN EEN AMERIKAANS TIJDSCHRIFT HET GEDICHT THE WHITE MAN'S BURDEN: THE UNITED STATES AND THE PHILIPPINE ISLANDS VAN DE BRIT RUDYARD KIPLING. HET WORDT IN WASHINGTON GELEZEN ALS EEN OPROEP HET VERDRAG GOED TE KEUREN, MAAR VERVOLGENS WERK TE MAKEN VAN DE BESCHAVING VAN DE BEVOLKING VAN DE EILANDEN.

4 DE AMERIKAANSE SENAAAT KEURT MET DE VEREISTE TWEEDERDEMEERDERHEID DE VREDE VAN PARIJS GOED, EN VOEGT DAARMEE DE FILIPIJNEN TOE AAN HET GRONDGEBIED VAN DE VERENIGDE STATEN.

12 - ONDERTEKENING VAN HET DUIJS-SPAANS VERDRAG, WAARBIJ DE CAROLINEN EN DE NOORDELIJKE MARIANEN DOOR SPANJE WORDEN VERKOCHT AAN DUITSLAND.

25 - LOUIS RENAULT EN ZIJN BROERS RICHTEN DE AUTOFABRIEK RENAULT OP.

APRIL

9 - OPRICHTING VOETBALVERENIGING CERCLE BRUGGE.

MEI

7 - HET EERSTE DOOR DE NEDERLANDSE VOETBALBOND GEORGANISEERDE BEKERTOERNOOI WORDT AFGESLOTEN MET DE FINALE TUSSEN RAP EN HVV. DE AMSTERDAMMERS WINNEN MET 1-0 DOOR EEN DOELPUNT VAN HISGEN, EN ONTVANGEN DE EERSTE HOLDERTCUP.

14 - OPRICHTING VOETBALCLUB NACIONAL DE MONTEVIDEO.

18 - OP INITIATIEF VAN TSAAR NICOLAAS II VAN RUSLAND KOMT DE EERSTE INTERNATIONALE VREDESCONFERENTIE VAN DEN HAAG BIJEEN.

VREDESCONFERENTIE VAN DEN HAAG (1899)

DE EERSTE VREDESCONFERENTIE VAN DEN HAAG IN 1899 WAS EEN INITIATIEF VAN DE RUSSISCHE TSAAR NICOLAAS II, ONDER INVLOED VAN DE DENKBEELDEN VAN JAN GOTLIB BLOCH EN BERTHA VON SUTTNER. DE CONFERENTIE BEGON OP 18 MEI 1899. KONINGIN WILHELMINA WAS EREVOORZITSTER EN HAD PALEIS HUIS TEN BOSCH ALS VERGADERRUIMTE TER BESCHIKING GESTELD. HUIS TEN BOSCH LAG TOT 1907 OP HET GRONDGEBIED VAN WASSENAAR, REDEN WAAROM DE GEMEENTE DEN HAAG NIETS MET DE ORGANISATIE VAN DOEN HAD, ALLEEN DE RIJKSOVERHEID, ONDER DE PERSOON VAN OUD-MINISTER EN TWEDE-KAMERLID A.P.C. VAN KARNEBEEK. DE VERDRAGEN WERDEN ONDERTEKEND OP 29 JULI 1899 DOOR 26 STATEN EN GERATIFICEERD DOOR ZEVENTIEN STATEN OP 4 SEPTEMBER 1900, WAARDOOR ZE FORMEEL VAN KRACHT WERDEN.

VERTEGENWOORDIGERS VAN 26 REGERINGEN MAAKTEN AFSPRAKEN OVER METHODEN VAN OORLOGVOERING, ZOWEL TE LAND ALS TER ZEE. HET UITVOEREN VAN BOMBARDEMENTEN VANUIT LUCHTBALLONS, HET GEBRUIK VAN GIFGASSEN EN ANDERE CHEMISCHE WAPENS, EN HET GEBRUIK VAN DUMDUMKOGELS WERDEN VERBODEN. HET BELANGRIJKSTE RESULTAAT WAS HET BESLUIT OM VRIJWILLIGE ARBITRAGE IN TE VOEREN. DIT LEIDDE TOT OPRICHTING VAN HET PERMANENT HOF VAN ARBITRAGE, DAT LATER GEVESTIGD WERD IN HET VREDESPALEIS IN DEN HAAG. ZE BEVESTIGDEN TEVENS DE VERKLARING VAN PARIJS TOT UITBANNING VAN DE KAAPVAART VAN 1856, WAARBIJ ZICH NU OOK DE AMERIKAANSE STATEN AANSLOTEN.

ONDER DRUK VAN ITALIË WERD DE HEILIGE STOEL NIET VOOR DE CONFERENTIE UITGENODIGD. KONINGIN WILHELMINA KWAM DE PAUS TEGEMOET DOOR HEM TE SCHRIJVEN MET HET VERZOEK OM VOOR DE CONFERENTIE TE BIDDEN. DE HEILIGE VADER ANTWOORDDE ZULKS TE ZULLEN DOEN. MEER MOEITE HAD DE NEDERLANDSE VORSTIN MET DE AFWEZIGHEID VAN DE BOERENREPUBLICKEN TRANSVAAL EN ORANJE-VRIJSTAAT. HUN KOMST WAS VOOR DE BRITTEN ONAANVAARDBAAR.

NEDERLAND WERD VERTEGENWOORDIGD DOOR DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, W.H. DE BEAUFORT. BELGIË WERD VERTEGENWOORDIGD DOOR MINISTER VAN STAAT EN KAMERVOORZITTER AUGUSTE BEERNAERT, TOEN REEDS EEN BEKEND PACIFIST EN LATERE WINNAAR VAN DE NOBELPRIJS VOOR DE VREDE (1909).

DEELNEMERS AAN DE CONFERENTIE ZITTEN IN VERGADERING IN DE RIDDERZAAL

OP DE CONFERENTIE KWAMEN DRIE CONVENTIES TOT STAND EN DRIE VERKLARINGEN:

- I. VERDRAG VOOR DE VREEDZAME BESLECHTING INTERNATIONALE GESCHILLEN;
- II. VERDRAG NOPENS DE WETTEN EN GEBRUIKEN VAN DE OORLOG TE LAND;
- III. VERDRAG NOPENS DE TOEPASSING OP DEN ZEEORLOG VAN DE BEGINSLEN DER CONVENTIE VAN GENÈVE VAN 22 AUGUSTUS 1864;
- IV,1. VERKLARING HOUDENDE VERBOD OM, UIT BALLONS OF OP ANDERE DERGELIJKE NIEUWE WIJZEN, PROJECTIELEN EN ONTPLOFBARE STOFFEN TE WERPEN;
- IV,2. VERKLARING HOUDENDE VERBOD TOT HET BEZIGEN VAN PROJECTIELEN, WELKE UITSLUITEND STREKKEN TOT HET VERSPREIDEN VAN VERSTIKKENDEN OF VERGIFTIGE GASSEN;
- IV,3. VERKLARING HOUDENDE VERBOD TOT HET BEZIGEN VAN KOGELS, DIE IN HET MENSCHELIJK LICHAAM GEMAKKELIJK ZICH UITZETTEN OF PLAT WORDEN, ZOOALS KOGELS MET HARDEN MANTEL, WAARVAN DE MANTEL DE KERN NIET GEHEEL DEKT OF VAN INSNIJDINGEN VOORZIEN IS.

DE DRIE VERKLARINGEN WAREN NIET UNANIEM. HET VERBOD VAN DUM-DUMKOGELS WERD AFGEWEEZEN DOOR DE ENGELSEN, DIE ZE HADDEN ONTWIKKELD EN INGEZET IN BRITS-INDIË, EN DOOR DE VERENIGDE STATEN, DIE ZE NOG Zouden GEBRUIKEN IN DE FILIPIJNEN.

HET WERPEN VAN PROJECTIELEN VANUIT LUCHTBALLONS WERD IN 1899 NOG NIET ALS EEN OORLOGSWAPEN GEZIEN OMDAT DEZE VAARTUIGEN NOG ONVOLDOENDE KONDEN NAVIGEREN OM GERICHT TE KUNNEN WORDEN INGEZET AAN HET FRONT. TOCH WEIGERDE DE AMERIKAANSE MILITAIRE AFGEVAARDIGDE KAPITEIN-TER-ZEE MAHAN HIERMEE IN TE STEMME, OMDAT WELLICHT IN DE NABIJE TOEKOMST DE LUCHTNAVIGATIE ZOU KUNNEN VERBETEREN. DAAROM WERD AAN DE VERKLARING TOEGEVOEGD, DAT ZIJ VOORLOPIG GOLD VOOR VIJF JAAR.

MEI - DE ITALIAANSE ANARCHIST ERRICO MALATESTA ONTSNAPT MET EEN ROEIBOOT VAN HET GEVANGENISEILAND LAMPEDUSA NAAR MALTA.

JUNI

22 - SPANJE STAAT TEGEN EEN SCHADEVERGOEDING DE EILANDEN VAN DE MARIANEN EN DE CAROLINEN AF AAN DUITSLAND.

JULI

6 - MET EEN ONTVANGST IN HET KONINKLIJK PALEIS TE AMSTERDAM EINDIGT DE EERSTE VREDESCONFERENTIE VAN DEN HAAG.

21 - STAATSBOSBEHEER WORDT OPGERICHT OM DE NEDERLANDSE BOSBOUW TE BEVORDEREN EN ZANDVERSTUIVINGEN TE BESTRIJDEN. DE DIENST KRIJGT HET LIESBOS IN BEHEER.

24 - IN COLOMBIA KOMEN DE LIBERALEN IN OPSTAND TEGEN DE HEERSENDE CONSERVATIEVEN. DAARMEE BEGINT DE 1000-DAAGSE OORLOG.

DE CONFERENTIE VAN BLOEMFONTEIN TRACHT TEVERGEEFS EEN TWEDE OORLOG TUSSEN DE BRITTEN EN DE BOEREN TE VOORKOMEN. DE REGERING IN LONDEN BEGINT TROEPEN NAAR DE KAAP TE STUREN.

AUGUSTUS

8 - DE SINT-CYRIACUS-ORKAAN KOMT AAN LAND OP PUERTO RICO.

SEPTEMBER

1 - HET NEDERLANDSE MINISTERIE VAN OORLOG NEEMT DE LEGERPLAATS HASKAMP IN GEBRUIK.

3 - OPRICHTING VOETBALCLUB BEERSCHOT VAC.

22 - OPRICHTING ROTTERDAMSE HOCKEYCLUB HV VICTORIA.

OKTOBER

11 - BEGIN VAN DE TWEDE BOERENoorlog. DE BOEREN VALLEN DE KAAPKOLONIE EN NATAL BINNEN, BELEGEREN LADYSMITH, MAFEKING EN KIMBERLEY, EN BOEKEN EEN AANTAL OVERWINNINGEN.

11 OKTOBER 1899: DE TWEDE BOERENoorlog BREEKT UIT

TWEEDE BOERENoorlog (1899-1902)

DE TWEEDE BOERENoorlog VAN 1899-1902 (OOK BEKEND ALS DE TWEEDE VRIJHEIDSOORLOG, ZUID-AFRIKAANSE OORLOG OF ANGLO-BOERENoorlog) WAS EEN OORLOG TUSSEN DE NEDERLANDSTALIGE BOEREN VAN DE ZUID-AFRIKAANSE REPUBLIEK (TRANSVAAL) EN DE ORANJE VRIJSTAAT EENREZIJDS, EN HET BRITSE RIJK ANDERZIJDS.

DE OORLOG WAS HET GEVOLG VAN JARENLANGE SPANNINGEN TUSSEN DE BOEREN EN DE BRITTEN. HOEWEL HET BEGON MET CONVENTIONELE OORLOGVOERING STAPTEN DE BOEREN NA DE VEROVERING VAN HUN HOOFDSTEDEN OVER OP GUERRILLATACTIEKEN, WAARNA DE BRITTEN TERUGSLOEGEN MET DE TACTIEK VAN DE VERSCHROEIDE AARDE EN EEN VAN DE EERSTE GROOTSCHALIGE GEBUIKEN VAN CONCENTRATIEKAMPEN, WAARDOOR ER AAN DE ZIJDE VAN DE BOEREN VEEL BURGERSLACHTOFFERS ZIJN GEVALLEN.

DE OORLOG RESULTEERDE IN EEN PYRRUSOVERWINNING VOOR HET VERENIGD KONINKRIJK EN LUIDDE HET EINDE IN VAN DE ONAFHANKELIJKE BOERENREPUBLICEN.

CONFERENTIE VAN BLOEMFONTEIN

ALFRED MILNER, DE BRITSE GOVERNEUR VOOR ZUID-AFRIKA, ONDERHANDELDE MET PAUL KRUGER EN DIENS MINISTER JAN SMUTS OP HET STATION VAN BLOEMFONTEIN OVER DE BRITSE EISEN VOOR VERSNELD STEMRECHT VOOR DE UITLANDERS VAN ONDER MEER JOHANNESBURG. MILNER LIET MET OPZET DE ONDERHANDELINGEN MISLUKKEN, WAARSCHIJNLIJK TEGEN DE WIL VAN DE ENGELSE MINISTER VAN KOLONIËN JOSEPH CHAMBERLAIN. KRUGER MERKTE OP: "U WILT MIJN LAND."

ULTIMATUM

OP 8 SEPTEMBER 1899 STUURDEN DE BRITTEN 10.000 SOLDATEN NAAR NATAL EN OP 22 SEPTEMBER NOG EENS 47.000 MAN. DIT WAS DE AANLEIDING VOOR EEN ULTIMATUM VAN DE VOLKSRAAD EN KRUGER - PRECIJS ZOALS MILNER GEHOOPT HAD. DE BRITTEN WERDEN BESCHULDIGD VAN SCHENDING VAN HET VERDRAG VAN LONDEN VAN 1884 OVER DE ONAFHANKELIJKHEID VAN TRANSVAAL. GROOT-BRITANNIË MOEST ARBITRAGE TOESTAAN, ZIJN TROEPEN VAN DE GRENZEN TERUGTREKKEN, RECENTE VERSTERKINGEN TERUGTREKKEN EN GEEN VERDERE TROEPEN LATEN LANDEN. DE ENGELSEN REAGEERDEN NIET. NA HET VERSTRIJKEN VAN HET ULTIMATUM OP 12 OKTOBER 1899 DEELDEN DE BOEREN DE EERSTE SLAG UIT. TUSSEN OKTOBER 1899 EN JANUARI 1900 VIELEN ZE DE KAAPKOLONIE EN NATAL BINNEN.

BOEREN WINNEN EERST

ZE BELEGERDEN DE BRITSE GARNIZOENEN IN DE STEDEN LADYSMITH, MAFIKENG (VERDEDIGD DOOR TROEPEN ONDER AANVOERING VAN ROBERT BADEN-POWELL) EN KIMBERLEY. IN EEN WEEK (10 - 15 DECEMBER 1899) BOEKTEN DE BOEREN DRIE VERSCHILLENDE OVERWINNINGEN OP DE BRITTEN: DE SLAGEN VAN STORMBERG (10 DECEMBER), MAGERSFONTEIN (11 DECEMBER) EN COLENZO IN NATAL (15 DECEMBER). DEZE WEEK STAAT BIJ DE BRITTEN BEKEND ALS DE BLACK WEEK.

BOERENCOMMANDO'S BIJ SPIONKOP

BRITTEN VEROVEREN STEDEN

PAS NADAT OP 14 FEBRUARI 1900 VERSTERKINGEN ARRIVEERDEN KONDEN BRITSE TROEPEN ONDER AANVOERING VAN FREDERICK SLEIGH ROBERTS TEGENAANVALLEN UITVOEREN OM DE GARNIZOENEN TE ONTZETTEN. HET ONTZET VAN MAFIKENG OP 18 MEI 1900 LEIDDE TOT UITBUNDIGE VIERINGEN (MAFFICKING) IN ENGELAND. OP 27 FEBRUARI VERLOREN DE BOEREN DE SLAG BIJ PAARDENBERG. DE BOERENBEVELHEBBER PIET CRONJÉ WERD MET 4000 MAN KRIJGSGEVANGEN GENOMEN. CRONJÉ WERD NAAR SINT-HELENA VERBANNEN. OP 13 MAART NAMEN DE BRITTEN BLOEMFONTEIN IN EN OP 5 JUNI PRETORIA, DE HOOFDSTEDEN VAN ORANJE VRIJSTAAT EN TRANSVAAL.

GUERRILLA

EENHEDEN BOEREN VOCHTEN DE DAAROPVOLGENDE TWEE JAAR EEN GUERRILLOORLOG ONDER LEIDING VAN GENERAAL CHRISTIAAN DE WET, JAN SMUTS, LOUIS BOTHA, KOOS DE LA REY, MARTHINUS THEUNIS STEYN, JAMES BARRY MUNNIK HERTZOG, PIETER HENDRIK KRITZINGER EN ANDEREN. DE BRITTEN (ONDER LORD KITCHENER) REAGEERDEN MET HET VERNIELEN VAN BOERDERIJEN, HET IN BESLAG NEMEN VAN VOEDSEL EN HET INRICHTEN VAN CONCENTRATIEKAMPEN WAARIN DE FAMILIELEDEN EN PERSONEEL VAN BOEREN WERDEN VASTGEHOUDEN. KITCHENER VOERDE DOOR TRANSVAAL HEEN EEN SYSTEEM VAN HONDERDEN KILOMETERS VAN BLOKHUIZEN EN PRIKKELDRAAD IN OM DE GUERRILLERO'S IN HUN BEWEGINGEN TE BEPERKEN. DE TERM GUERRILLA WERD TOENTERTIJD ALS BELEDIGEND ERVAREN DOOR CHRISTIAAN DE WET, DIE HET EEN SCHELDNAAM NOEMDE. VOLGENS HEM KON GROOT-BRITANNIË ZICH NOOIT HET RECHT AANMATIGEN OM DE TRANSVALERS EN VRIJSTATERS 'GUERRILLA'S' TE NOEMEN OMDAT GROOT-BRITANNIË DE REGERINGEN VAN DE BOERENREPUBLICEN MEERMAALS ERKEND HAD BIJ TRAKTATEN. DE BRITTEN SUGGEREERDEN ZO NAMELIJK DAT DE BRITSE REGERING REGULIERDER EN RECHTMATIGER WAS DAN DE REGERING VAN DE BOERENREPUBLICEN, GUERRILLA'S ZIJN IMMERS 'ONGEREGLDE TROEPEN'.

IN DE ZUID-AFRIKAANSE CONCENTRATIEKAMPEN WAS DE HYGIËNE SLECHT EN WERDEN DE GEÏNTERNEERDEN ZWAAR VERWAARLOOSD, WAARDOOR ER BIJ DE BOEREN 27.927 VROUWEN EN KINDEREN (VAN WIE 22.074 ONDER DE 16 JAAR) EN 20.000 INHEEMSE AFRIKANEN OM HET LEVEN KWAMEN VAN HONGER, ZIEKTE EN UITPUTTING. NADAT EMILY HOBHOUSE DE ERBARMELIJKE OMSTANDIGHEDEN AAN DE KAAK STELDE EN DE BRITTEN DE MILITAIRE KAMPLEIDING HADDEN VERVANGEN DOOR BURGERS, GING HET EEN STUK BETER.

VERDRAG VAN VEREENIGING

DE LAATSTE BOEREN (DE BITTEREINDERS) GAVEN ZICH OVER IN MEI 1902 EN DE OORLOG EINDIGDE MET HET VERDRAG VAN VEREENIGING IN DIEZELFDE MAAND. DE STRIJD HAD HET LEVEN GEKOST AAN 7000 BOEREN IN DE STRIJD EN ONGEVEER 28.000 BOERENVROUWEN EN KINDEREN IN DE CONCENTRATIEKAMPEN, PLUS CA. 20.000 MENSEN VAN INHEEMSE AFKOMST. ER KWAMEN 22.000 BRITSE SOLDATEN OM DOOR STRIJD EN VOORAL ZIEKTE (ONDER MEER TYFUS). DE KOSTEN AAN BRITSE KANT WAREN OPGELOPEN TOT 200 MILJOEN POND.

DE OVEREENKOMST MAAKTE EEN EIND AAN HET BESTAAN VAN DE ZUID-AFRIKAANSCH REPUBLIEK EN DE ORANJE VRIJSTAAT ALS BOERENREPUBLICEN EN BRACHT ZE BINNEN HET BRITSE RIJK, ALS RESPECTIEVELIJK DE TRANSVAALKOLONIE EN DE ORANJERIVIERKOLONIE. DE BOEREN ONTVINGEN 3 MILJOEN POND ALS COMPENSATIE EN DE BELOFTE DAT ZE OOI ZELFBESTUUR Zouden KRIJGEN. MET DE BEPALING DAT DE POLITIEKE RECHTEN VAN NIET-BLANKEN PAS NA ZELFBESTUUR GEREGLD ZOU WORDEN, WERD DE BASIS VOOR DE APARTHEID GELEGD.

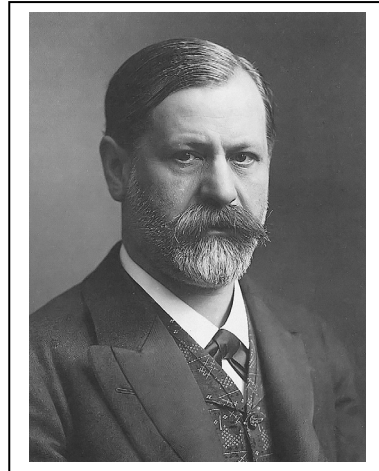
IN DE OORLOG VOCHTEN 2000 NEDERLANDSE, DUITSE, SCANDINAVISCH, FRANSE, VLAAMSE, RUSSISCHE, IERSE, POOLSE, ITALIAANSE EN OOSTENRIJKSE VRIJWILLIGERS ALS STRIJDEERS AAN DE BOERENKANT.

DE BOEREN KREGEN TIJDENS DE OORLOG DIPLOMATIEKE STEUN VANUIT NEDERLAND EN VLAANDEREN. OOK KONINGIN WILHELMINA ZETTE ZICH IN VOOR DE BOEREN. NA DE OORLOG WERDEN ER TER HERINNERING AAN DE STRIJD EEN AANTAL MONUMENTEN OPGERICHT EN ZIJN ER IN EEN AANTAL STEDEN TRANSVAALBUURTEN GESTICHT, WAARIN VELE STRAATNAMEN VERNOEMD ZIJN NAAR PROMINENTE BOEREN TIJDENS DE OORLOG.

NOVEMBER

29 - oprichting voetbalclub FC Barcelona.

NOVEMBER - VAN SIGMUND FREUD (ZIE AFBEELDING) VERSCHIJNT DIE TRAUMDEUTUNG (GEDATEERD 1900).

DECEMBER

4 - In Madison Square Garden in New York wordt de eerste officiële zesdaagse-wedstrijd verreden.

16 - Engelse immigranten richten de Italiaanse voetbalclub AC Milan op.

24 - In Rome is het heilig jaar 1900 begonnen nadat paus Leo XIII de heilige deur in de basiliek der apostelen (de Sint-Pietersbasiliek) heeft geopend.

ZONDER DATUM

Koeweit wordt een Brits protectoraat.

Een aardbeving treft de Turkse stad Denizli.

Duitse koopvaardischepen worden door Britse oorlogsschepen aangehouden.

Egypte en het Verenigd Koninkrijk gaan gezamenlijk de Soedan besturen.

Guglielmo Marconi brengt een draadloze verbinding tussen Engeland en Frankrijk tot stand.

In Nederland wordt voor het eerst de tienjaarlijkse volkstelling gehouden.

Fiat wordt opgericht.

Oprichting van Horch (de voorloper van Audi).

Première van Oom Wanja van Anton Tsjechov.

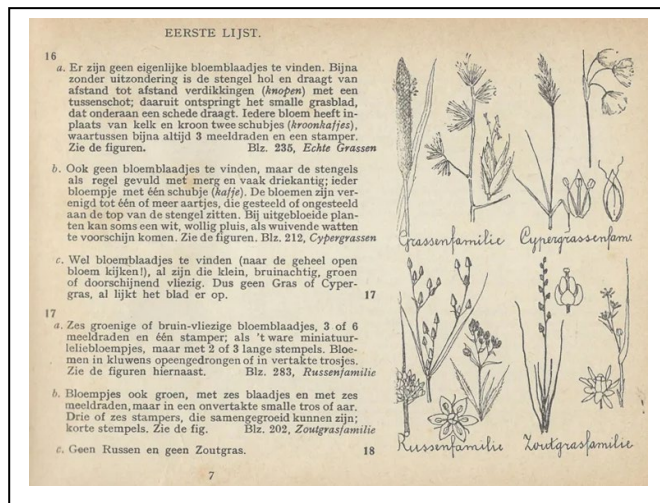
Max Liebermann start de Berlijnse Sezession.

De gemeente Arnhem koopt het park Sonsbeek.

Tweede reis van Sven Hedin. Hij probeert, vermomd als boeddhistische monnik, Lhasa te bereiken.

Het eerste Nederlandse correspondentieschaak-toernooi wordt gehouden.

Eli Heimans en Jac. P. Thijssen publiceren hun geïllustreerde flora van Nederland.

1900

GEBEURTENISSEN

JANUARI

1 - DE GEMEENTE AMSTERDAM NEEMT HET TRAMBEDRIJF AOM (AMSTERDAMSCH E OMNIBUS MAATSCHAPPIJ) OVER, EN ZET HET VOORT ALS GEMEENTETRAM AMSTERDAM (GTA).

1 - IN DUITSLAND WORDT HET BÜRGERLICHES GESETZBUCH VAN KRACHT.

14 - DE OPERA TOSCA VAN GIACOMO PUCCINI GAAT IN PREMIÈRE IN ROME.

22 - DE SLAG BIJ SPIONKOP (NABIJ LADYSMITH, KWAZULU-NATAL) BEGINT.

29 - DE BRITSE KOLONIE RHODESIË WORDT OPGESPLITST IN NOORDOOST-RHODESIË, NOORDWEST-RHODESIË, MASHONALAND EN MATABELELAND.

FEBRUARI

15 - BRITSE CAVALERIE ONDER GENERAAL FRENCH ONTZET DE MIJNSTAD KIMBERLEY IN DE NOORD-KAAP. INTUSSEN ARRIVEREN VERSTERKINGEN IN ZUID-AFRIKA. ONDER AANVOERING VAN LORD ROBERTS KUNNEN EINDELIJK TEGENAANVALLEN WORDEN UITGEVOERD OM DE DOOR DE BOEREN BELEGERDE GARNIZOENEN TE ONTZETTEN.

18 - OP BLOODY SUNDAY VERLIEZEN DE BRITSE TROEPEN ONDER HORATIO KITCHENER MEER DAN DUIZEND MAN.

BLOEDIGE ZONDAG (1900)

BLOEDIGE ZONDAG (ENGLS: BLOODY SUNDAY) WAS EEN DAG MET VELE BRITSE SLACHTOFFERS IN DE TWEDE BOERENoorlog OP 18 FEBRUARI 1900.

HET VOND PLAATS OP DE EERSTE DAG VAN DE SLAG VAN PAARDEBERG. EEN GECOMBINEERDE BRITSE EN CANADESE TROEPENMAGT SLAAGDE ERIN EEN GROEP VAN ONGEVEER 5000 SOLDATEN EN BURGERS VAN ORANJE VRIJSTAAT EN TRANSVAAL, ONDER LEIDING VAN PIET CRONJÉ, IN TE SLUITEN IN EEN BOCHT VAN DE MODDERRIVIER NABIJ KIMBERLY. DE BOEREN VERDEDIGDEN EEN SERIE LOOPGRAVEN OP DE PAARDENBERG HILL.

DE BRITSE COMMANDANT, KITCHENER, TIJDELIJKE PLAATSVERVANGER VAN DE ZIEKE VELDMAARSKALK ROBERTS, BEGON DE SLAG MET EEN RECHTSTREEKSE AANVAL OP DE BOERSE LOOPGRAVEN. HET TERREIN LIEP LANGZAAM AF NAAR DE BOERSE STELLINGEN WAARBIJ DE LAATSTE 800 METER GEEN ENKELE DEKKING BODEN. DE HIGHLAND BRIGADE EN HET 2E BATTALJON VAN DE THE ROYAL CANADIAN REGIMENT, BEIDE INFANTERIE, LEIDDEN DEZE AANVAL.

DE BOERSE SOLDATEN WACHTTEN MET VUREN TOT DE BRITSE SOLDATEN GENADERD WAREN TOT OP 100 METER. DE BRITTEN WAREN VASTGEPIIND EN VUREN GING DOOR TOT NA ZONSONDERGANG, TOEN DE BRITTEN KONDEN TERUGTREKKEN. DE HIGHLANDERS TELDEN BIJNA 300 SLACHTOFFERS AAN DODEN EN GEWONDEN; DE CANADESEN TELDEN 18 DODEN EN 60 GEWONDEN. GECOMBINEERD MET ANDERE AANVALLEN LANGS DE LINIES LEVERDEN EEN TOTAAL OP VAN 1100 SLACHTOFFERS, WAARVAN 280 DODEN. DIT WAS HET GROOTSTE VERLIES AAN MANSCHAPPEN OP ÉÉN DAG VAN HET LEGER VAN HET BRITSE RIJK.

NA DEZE EERSTE AANVAL NAM ROBERTS HET COMMANDO OP ZICH. MET DE BOEREN INGESLOTEN, GAF HIJ ZIJN TROEPEN ORDERS ZELF OOK LOOPGRAVEN AAN TE LEGGEN EN DE VIJANDELIJKE LOOPGRAVEN ONDER VUUR TE NEMEN MET KANONNEN. DIT BOMBARDEMENT DUURDE NEGEN DAGEN. OP 27 FEBRUARI, NA EEN VERWARDE NACHTAANVAL, GAVEN DE ONGEVEER 4.000 OVERLEVENDE BOERSE SOLDATEN ZICH OVER.

BOEREN-GEVANGENEN

22 - HAWAÏ WORDT OFFICIEEL EEN AMERIKAANS TERRITORIUM.

27 - IN LONDEN WORDT HET LABOUR REPRESENTATION COMMITTEE OPGERICHT, VANAF 1906 LABOUR PARTY GEHETEN.

MAART

13 - BRITSE TROEPEN ONDER FREDERICK SLEIGH ROBERTS VEROVEREN BLOEMFONTEIN, DE HOOFDSTAD VAN DE BOERENREPUBLIEK ORANJE VRIJSTAAT.

18 - OPRICHTING AFC AJAX.

14 - DE NEDERLANDSE BOTANICUS HUGO DE VRIES BRENGT DE ERFELIJKHEIDSWETTEN VAN MENDEL OPNIEUW ONDER DE AANDACHT.

19 - ARTHUR EVANS ONTDEKT KNOSSOS, DE HOOFDSTAD VAN DE MINOÏSCHE BESCHAVING, OP KRETA. HIJ ONTDEKT IN KNOSSOS HET LINEAIR B-SCHRIFT.

APRIL

2 - HET SOCIALISTISCHE DAGBLAD HET VOLK VERSCHIJNT VOOR HET EERST IN NEDERLAND.

15 - IN PARIJS WORDT DE VIJFDE WERELDTENTOONSTELLING GEOPEND. IN DE ZEVEN MAANDEN DIE DE EXPOSITIE ZAL DUREN, KOMEN ZES MILJOEN BEZOEKERS. VOORAL NIEUWIGHEDEN ZOALS ELEKTRICITEIT EN FILM TREKKEN VEEL BELANGSTELLING. DE EERSTE METRO VAN PARIJS IS NOG EEN BLIJVENDE HERINNERING AAN DEZE GROTE TENTOONSTELLING.

16 - VOOR HET EERST WORDEN FILMOPNAMEN GEMAAKT IN EEN OORLOG. IN DE TWEDE BOERENOORLOG WORDT DE BESTORMING VAN EEN BOERENSTELLING VASTGELEGD.

22 - IN DE STRIJD BIJ KOUSSÉRI VERWERFT FRANKRIJK DE HEERSCHAPPIJ OVER TSJAAD.

MEI

1 - IN NEDERLAND WORDEN ALLE RIJKSTOLLEN AFGESCHAFT.

18 - HET ONTZET VAN MAFEKING (ZUID-AFRIKA) VEROORZAAKT GROTE VIERINGEN IN ENGELAND.

20 - OPENING VAN DE TWEDE OLYMPISCHE ZOMERSPELEN TE PARIJS, ALS ONDERDEEL VAN DE WERELDTENTOONSTELLING. VOOR HET EERST IS OOK NEDERLAND VERTEGENWOORDIGD.

OLYMPISCHE ZOMERSPELEN 1900

DE SPELEN VAN DE IIE OLYMPIADE WERD GEHOUDEN IN 1900 IN PARIJS, FRANKRIJK. ONDANKS GRIEKSE POGINGEN OM DE SPELEN PERMANENT IN GRIEKENLAND PLAATS TE LATEN VINDEN, BESLOOT HET IOC DE SPELEN ELKE KEER IN EEN ANDER LAND TE HOUDEN. TEGELIJK MET DE SPELEN VAN 1900 WERD OOK DE WERELDTENTOONSTELLING IN PARIJS GEHOUDEN.

HOOGTEPUNTEN

JOHN TEWKSBURY TIJDENS DE OLYMPISCHE ZOMERSPELEN VAN 1900. VROUWEN MOCHTEN VOOR HET EERST OP BEPERKTE SCHAAL (GOLF EN TENNIS) DEELNEMEN. DE ENGELSE CHARLOTTE COOPER (TENNIS) WAS DE EERSTE VROUWELIJKE OLYMPISCH KAMPIOEN.

NIEUWE DISCIPLINES OP DEZE SPELEN WAREN HET BOOGSCHieten, HET PAARDRIJDEN, POLO, WATERPOLO, VOETBAL, RUGBY, GOLF, CRICKET EN CROQUET.

ALVIN KRAENZLEIN (VS) WON DE 60 METER VLAK, DE 110 EN DE 220 M HORDEN, EN HET VERSPRINGEN. ZIJN RECORD VAN VIER INDIVIDUELE OVERWINNINGEN BIJ HET ATLETIEK OP EEN ENKELE SPELEN STAAT NOG STEEDS.

TIJDENS DE VOORRONDES VAN HET VERSPRINGEN LEIDDE DE AMERIKAAN MEYER PRINSTEIN, DIE WERELDRECORDHOUDER IN DIE DISCIPLINE WAS, MET EEN SPRONG VAN 7 METER 17. VANWEGE ZIJN RELIGIEUZE OVERTUIGINGEN BESLISTE HIJ ECHTER NIET MEE TE DOEN AAN DE FINALE DIE OP ZONDAG WERD AFGEWERKT. IN DE FINALE WIST ZIJN LANDGENOOT KRAENZLEIN EEN CENTIMETER VERDER TE SPRINGEN. HET WORDT GEZEGD DAT PRINSTEIN ZO KWAAD WAS DAT HIJ KRAENZLEIN 'S AVONDS IN HET GEZICHT SLOEG EN DAT DAARUIT EEN ALGEMENE KNOKPARTIJ ONTSTOND BINNEN HET AMERIKAANSE TEAM.

PRINSTEIN KON ZIJN VERLIES IN HET VERSPRINGEN WREKEN DOOR HET HINK-STAP-SPRINGEN TE WINNEN.

EEN VAN DE MEEST POPULAIRE SPORTERS IN PARIJS WAS DE AMERIKAAN RAY EWRY, DIE DOOR DE PARIJZENAARS DE 'RUBBERMAN' WERD GENOEMD. EWRY WON OP DEZELFDE DAG DE DRIE SPRINGNUMMERS ZONDER AANLOOP (DIE NU NIET MEER OP HET PROGRAMMA STAAN).

HIJ WON HET HOOGSPRINGEN MET 1 METER 65, HET VERSPRINGEN MET 3 METER 21 EN HET HINK-STAP-SPRINGEN MET 10 METER 58. DE PRESTATIE VAN EWRY WAS DES TE OPMERKELIJKER OMDAT HIJ OP VIJFJARIGE LEEFTIJD DOOR POLIO GETROFFEN WAS EN OP EIGEN HOUTJE AAN ZIJN REVALIDATIE HAD GEWERKT.

DE AMERIKAAN JOHN TEWKSBURY WAS EVENEENS ZEER SUCCESVOL OP DE SPELEN. HIJ WON IN TOTAAL VIJF MEDAILLES: GOUD OP DE 200 M EN DE 400 M HORDEN, ZILVER OP DE 60 EN DE 100 M EN BRONS OP DE 200 M HORDEN.

SPORTEN

ZOALS EERDER VERMELD WERDEN DE SPELEN VAN 1900 NIET DOOR EEN SPECIAAL OLYMPISCH ORGANISATIECOMITÉ GEORGANISEERD, MAAR WAREN ZE EEN ONDERDEEL VAN DE WERELDTENTOONSTELLING. TIJDENS DE TENTOONSTELLING WERDEN WEDSTRIJDEN IN DIVERSE SPORTEN GEHOUDEN. HET INTERNATIONAAL OLYMPISCH COMITÉ (IOC) HEEFT PAS LATER AANGEGEVEN WELKE VAN DIE SPORTEN HET ALS "OLYMPISCH" ERKENT EN WELKE NIET.

OLYMPISCHE SPORTEN:

ATLETIEK, BOOGSCHieten, CRICKET, CROQUET, GOLF, PAARDENSPORT, PELOTA, POLO, ROEIEN, RUGBY, SCHERMEN, SCHIETSPOort, TENNIS, TOUWTREKKEN, TURNEN, VOETBAL, WATERPOLO, WIELERSPOort, ZEILEN EN ZWEMMEN.

NIET-OLYMPISCHE SPORTEN

DE VOLGENDE SPORTEN ZIJN NIET DOOR HET IOC ERKEND: AUTORACEN, BALLONVAREN, BOULES, BRANDBESTRIJDEN, DUIVENRACEN, KANONSCHIETEN, LEVENSREDDEN, LONGUE PAUME, MOTORBOOTRACEN, MOTORFIETSRACEN, VISSEN EN VLIEGEREN.

JOHN TEWKSBURY TIJDENS DE OLYMPISCHE ZOMERSPELEN VAN 1900

31 - IN CHINA BREEKT DE BOKSEROPSTAND UIT TEGEN DE WESTERSE WERELD. LATER DAT JAAR HERSTELLEN DE EUROPESE LANDEN HUN GEZAG.

31 - BRITSE TROEPEN BEREIKEN JOHANNESBURG.

JUNI

2 - GRAAF FERDINAND VON ZEPPELIN BLIJFT MET ZIJN LUCHTSCHIP (RUIJ 10 METER BREED BIJ 128 METER LENGTE) BIJ MANZELL AAN HET BODENMEER TWINTIG MINUTEN IN DE LUCHT.

5 - DE BRITTEN VEROVEREN PRETORIA, DE HOOFDSTAD VAN DE BOERENREPUBLIC TRANSVAAL.

20 - DE DUITSE GEZANT IN PEKING, VON KETTELER, DIE NAMENS DE BELEGERDE DIPLOMATEN MET DE BOKSERS ONDERHANDELT, WORDT DOOR HEN VERMOORD. DE EUROPESE MOGENDHEDEN BESLUITEN IN TE GRIJPEN.

30 - BRAND IN HET DOK VAN HOBOKEN VEROORZAAKT HONDERDEN DODEN.

JULI

1 - AARTSHERTOG FRANS FERDINAND (ZIE AFBEELDING), DE TROONOPVOLGER VAN OOSTENRIJK TROUWT MET SOPHIE CHOTEK (ZIE AFBEELDING). ZIJ IS VAN LAGE BOHEEMSE ADEL, EN HUN EVENTUELE KINDEREN KOMEN NIET IN AANMERKING VOOR DE TROON.

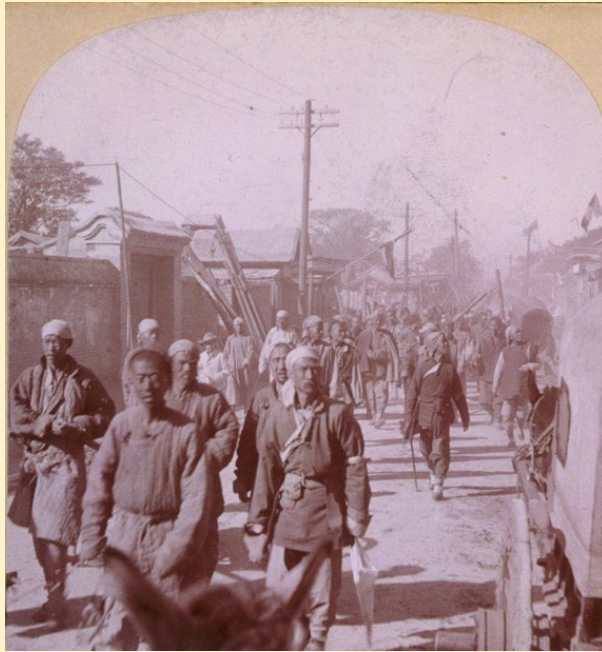
2 - EERSTE PROEFVLUCHT VAN EEN ZEPPELIN.

9 - OP DE CHINESE MISSIEPOST TAI-YUAN-FOE WORDEN 7 MISSIEZUSTERS, 2 BISSCHOPPEN, 2 PATERS EN EEN FRATER DOOR DE BOXERS ONTHOOFD.

BOKSEROPSTAND (1900)

DE BOKSEROPSTAND WAS EEN OPSTAND VAN EEN CHINESE NATIONALISTISCHE BEWEGING, GERICHT TEGEN DE INVLOED VAN DE WESTERSE IMPERIALISTISCHE MOGENDHEDEN (1899-1901) EN HUN INVLOED OP HET VLAK VAN HANDEL, POLITIEK, RELIGIE EN TECHNOLOGIE.

HET CONSERVATIEVE MANTSJOE-HOF, ONDER LEIDING VAN DE KEIZERIN-REGENTES CIXI DIE VIJANDIG TEGENOVER ZELFS GERINGE "WESTERSE" VERNIEUWINGEN STOND, WAS NIET GELUKKIG MET DE WESTERSE INVLOEDEN. ZE SLAAGDE ERIN DE ANDERS ANTIDYNASTIEKE VREEMDELINGENHAAT OP DE BUITENLANDERS AF TE WENTELN EN DE BOKSERS VOOR HAAR TE WINNEN IN OKTOBER 1899. ZO VORMDEN HOF EN OPSTANDELINGEN EEN FRONT TEGEN HET WESTEN. CIXI VAARDIGDE MAATREGELEN UIT DIE DE BOKSERS BESCHERMDEN, WAT TOT GROTE ONRUST LEIDDE BIJ DE WESTERSE DIPLOMATEN.

BOKSERS IN TIANJIN

DE OPSTAND

DE DESTRUCTIEVE ACTIVITEITEN VAN DE BENDEN SLOEGEN OVER OP DE PROVINCIES TSJELI (HOPEI) EN SJENSI EN TOT IN DE HOOFDSTAD PEKING. SPOORWEGEN WERDEN OPGEBROKEN, TELEGROEFVERBINDINGEN VERBROKEN EN KERKEN VERNIELD, ZENDELINGEN EN CHINESE CHRISTENEN WERDEN AANGEVALLEN.

IN JANUARI 1900 STARTTEN DE BOKSERS HUN AGITATIE OP GROTE SCHAAL. WESTERLINGEN, JAPANNERS EN CHINESE CHRISTENEN WERDEN AANGEVALLEN EN HUN GOEDEREN GEPLUNDERD. ER WERDEN ZO'N 500 BUITENLANDERS, VOORAL ZENDELINGEN EN MISSIONARISSEN, VERMOORD, ONDER WIE DE NIJMEEGSE BISSCHOP FERDINAND HAMER († 15 JULI 1900), DE NEDERLANDSE (HEILIG VERKLAARDE) MARIE ADOLPHINE, DE BELGISCHE (HEILIG VERKLAARDE) MISSIEZUSTER AMANDINA VAN SCHAKKEBROEK († 9 JULI 1900) EN DE BELGISCH-LIMBURGSE PATER MALLET. IN JUNI WAS DE TOESTAND AL ZODANIG UIT DE HAND GELOPEN, DAT ER SPRAKE WAS VAN EEN EFFECTIEVE OPSTAND. TOEN DE BOKSERS NOG EENS SAMEN GINGEN MET DELEN VAN HET KEIZERLIJKE LEGER, WAS HET HEK HELEMAAL VAN DE DAM.

YUAN SHIKAI, SINDS 1895 OPPERBEVELHEBBER VAN HET CHINESE LEGER, BEVOND ZICH MET ZIJN NIEUWE LEGER IN SHANDONG. DIT WAS EEN TROEPENMACHT VAN 7000 MAN STERK, UITGERUST MET WESTERSE WAPENS. HET WAS DE ENIGE VOLLEDIG GEMODERNISEERDE CHINESE DIVISIE EN DEED IN GEVECHTSKRACHT NIET VOOR WESTERSE LANDEN EN JAPAN ONDER. YUAN SHIKAI SLOEG DE BOKSEROPSTAND EFFECTIEF NEER EN WEIGERDE TE GEHOORZAMEN AAN ORDERS VAN CIXI TOEN ZIJ OPRIEP TOT SAMENGAAN MET DE BOKSERS.

TIANJIN EN PEKING WERDEN AANGEVALLEN, EN DE DUITSE GEZANT IN DE HOOFDSTAD, FREIHERR KLEMENS VON KETTELER, WERD TIJDENS ONDERHANDELINGEN OP 20 JUNI DOOR DE OPSTANDELINGEN VERMOORD. DIT WAS DE AANLEIDING TOT DE INTERVENTIE VAN DE INTERNATIONALE TROEPENMACHT. NA DE MOORD OP DE DUITSE GEZANT OMSINGELDEN EN BELEGERDEN DE BOKSERS DE DIPLOMATENWIJK IN DE HOOFDSTAD. HET BELEG DUURDE 55 DAGEN, VAN 20 JUNI TOT 14 AUGUSTUS 1900. IN TOTAAL HADDEN 473 BUITENLANDSE BURGERS, 409 SOLDATEN UIT ACHT VERSCHILLENDE LANDEN EN ONGEVEER 3000 CHINESE CHRISTENEN ZICH VERSCHANST IN DE DIPLOMATENWIJK. DE VERDEDIGING WERD GELEID DOOR DE BRITSE GEZANT CLAUDE MAXWELL MACDONALD DIE DE WIJK BESCHERMDE MET GEÏMPROVISEERDE BARRICADEN VAN MEUBILAIR EN ZANDZAKKEN.

INTERNATIONALE INTERVENTIE

EEN INTERNATIONALE INTERVENTIEMACHT WERD NAAR CHINA GESTUURD OM DE BUITENLANDSE GEZANTSCHAPPEN IN PEKING TE ONTZETTEN. DIT GEBEURDE PAS OP 14 AUGUSTUS 1900. DE ACHTLANDENALLIANTIE BESTOND UIT JAPANSE, RUSSISCHE, BRITSE, FRANSE, AMERIKAANSE, DUITSE, OOSTENRIJKS-HONGAARSE EN ITALIAANSE TROEPEN, EN WAS ZO'N 50.000 MAN STERK. OOK YUAN SHIKAI'S LEGER SLOOT ZICH BIJ DE ALLIANTIE AAN EN GING, TEGEN DE ORDERS VAN HET KEIZERLIJK HOF IN, DOOR MET DE BESTRIJDING VAN DE BOKSERS.

DE INTERNATIONALE TROEPENMACHT VERSLOEG DE OPSTANDELINGEN BIJ TIANJIN OP 14 JULI EN BIJ PEKING OP 14 AUGUSTUS. HET HOF VLUCHTTE NAAR DE OUDE HOOFDSTAD XI'AN IN SHAANXI. DE GEALLIEERDEN ZONDEN STRAFEXPEDITIES NAAR DE GEBIEDEN WAAR AANVALLEN EN MOORDEN OP BUITENLANDERS EN CHRISTENEN WAREN BEDREVEN. HIERBIJ WERD HARDHANDIG EN WILLEKEURIG OPGETREDEN NIET ENKEL DOOR DUITSE TROEPEN.

BRIGADEGENERAAL J. H. WILSON EN LUITENANT TURNER BIJ PEKING

AANDEEL VAN DUITSLAND IN DE BOKSEROORLOG

DUITSLAND WAS VERTEGENWOORDIGD IN DE ACHTLANDENALLIANTIE MET HET OSTASIATISCHES INFANTERIE-REGIMENT. WRAAK VOOR DE DOOD VAN DE DUITSE GEZANT WERD EEN VAN DE MOTIEVEN VOOR DE TEGENACTIE DIE KAISER WILHELM II ZIJN VERTREKKENDE TROEPEN VOORHIELD. OP 27 JULI 1900, TOEN EEN CONTINGENT IN BREMERHAVEN STOND AANGETREDEN VOOR VERSCHeping OVERZEE, SPRAK WILHELM DE HOOP UIT DAT ZIJN TROEPEN ZICH DEZELFDE REPUTATIE IN CHINA Zouden VERWERVEN ALS DESTIJDs DE HORDEN VAN ATILA DE HUN IN EUROPA, EN WEL ZODANIG DAT GEEN CHINEES HET OOI'T MEER ZOU WAGEN EEN DUITSER SCHEEF AAN TE KIJKEN. DEZE BERUCHTE "HUNNENREDE" WORDT BESCHOUWD ALS EEN VAN DE GROOTSTE DIPLOMATIEKE BLUNDERS VAN DE KEIZER EN WERD DOOR DE TEGENSTANDERS VAN DUITSLAND GRETIG UITGEBUIT ALS PROPAGANDAMIDDEL OM HEN ZO VEEL MOGELIJK IN EEN SLECHT DAGLICHT TE STELLEN. IN BEIDE WERELDOORLOGEN Zouden DE DUITsERS BIJ DE GEALLIEERDEN ALS HUNNEN TE BOEK STAAN. WILHELMS OOST-AZIATISCHE EXPEDITIEKORPS KWAM OVERIGENS TE LAAT IN CHINA AAN OM NOG VAN ENIGE INVLOED OP HET KRIJGSVERLOOP TE ZIJN.

NA DE OPSTAND

HET BOKSERGENOOTSCHAP WERD OPGEDOECT EN DOOR DE KEIZERLIJKE STEUN AAN HEN, KWAM DE QING-DYNASTIE IN OPSPRAAK. ZE WAS VERPLICHT HET BOKSERPROTOCOL TE ONDERTEKENEN OP 7 SEPTEMBER 1901, WAARBIJ ER 10 VERTROUWENSPERSONEN DIE GELINKT WAREN AAN DE BOKSERS MOESTEN WORDEN TERECHTGESTELD, CHINA VOOR 450 MILJOEN TAEls AAN HERSTELBETALINGEN MOEST DOEN EN DE GEALLIEERDEN HET RECHT VERKREGEN OM DE LEGATIES DOOR BUITENLANDSE TROEPEN TE MOGEN BESCHERMEN.

DEZE AFGANG VAN DE KEIZERLIJKE HOOGHEDEN ZOU DE STEUN VAN DE BEVOLKING HELEMAAL DOEN WEGKWIJNEN. BOVENDIEN Zouden DE TERUGGEDRAAIDE HERVORMINGEN DOOR CIXI HET BESEF DOEN GROEIEN DAT CHINA ENKEL UIT HET SLOP ZOU KUNNEN RAKEN DOOR EEN REPUBLIEK TE WORDEN.

DE COALITIE VIERT ZIJN OVERWINNING IN DE VERBODEN STAD

NADIEN ZOU HET IN CHINA NOOIT MEER HELEMAAL RUSTIG WORDEN. UITEINDELIJK KWAM DE QING-DYNASTIE TIJDENS DE XINHAI-REVOLUTIE TEN VAL. YUAN SHIKAI'S NIEUWE LEGER VORMDE VOOR DE REPUBLIEK CHINA DE ENIGE BETROUWBARE LEGEREENHEID. ZIJN MACHT GROEIDE AANZIENLIJK, TOT HIJ IN 1912 ALS PRESIDENT AAN DE MACHT KWAM EN ZELFS ZICHZELF IN 1915 TOT KEIZER PROBEERDE TE BENOEMEN. DE VAL VAN DE QING-DYNASTIE LEIDDE EVENEENS TOT DE STICHTING VAN DE KWOMINTANG EN JAREN LATER DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN CHINA (CCP). DE KWOMINTANG EN DE CCP BEVOCHTEN ELKAAR TIJDENS DE CHINESE BURGEROORLOG, EERSTE TAIWANCISIS, TWEDE TAIWANCISIS EN DERDE TAIWANCISIS. BEIDE PARTIEN HADDEN ANDERE IDEEËN HOE ZE HET VERZWAKTE CHINA WEER AAN DE PRAAT KONDEN KRIJGEN WAT UITEINDELIJK LEIDDE TOT FRICTIE EN CONFLICT.

EEN LID VAN DE VUISTEN DER GERECHTIGHEID

19 - OPENING VAN DE PARIJSE METRO.

25 - DE NIJMEEGSE MISSIEBISSCHOP MGR. HAMER WORDT DOOR DE BOKSERS IN MONGOLIË LEVEND VERBRAND.

29 - KONING UMBERTO I VAN ITALIË WORDT VERMOORD DOOR DE ANARCHIST GAETANO BRESCI.

29 - OPENING VAN DE TRANSPORTBRUG VAN ROCHEFORT-MARTROU OVER DE CHARENTE. DE ZWEEFBRUG HEEFT EEN CAPACITEIT VAN NEGEN WAGENS MET DUBBELSPAN EN VIJFTIG PERSONEN.

AUGUSTUS

22 - IN TILBURG WORDT DE ELFJARIGE MARIETJE KESSELS VERMOORD.

14 - TUSSEN HET LEIDSCHEPLEIN EN HET HAARLEMMERPLEIN IN AMSTERDAM RIJDT DE EERSTE ELEKTRISCHE STADSTRAM VAN NEDERLAND.

SEPTEMBER

8 - DE ORKAAN GALVESTON EIST 8.000 TOT 10.000 LEVENS IN TEXAS.

19 - BUTCH CASSIDY EN DE SUNDANCE KID PLEGEN HUN EERSTE OVERVAL SAMEN.

OKTOBER

2 - DE BELGISCHE KROONPRINS ALBERT TROUWT MET PRINSES ELISABETH, HERTOGIN VAN BEIEREN.

16 - DE TWEE JAAR REGERENDE KONINGIN WILHELMINA MAAKT HAAR VERLOVING BEKEND MET DE DUITSE HERTOG HENDRIK VAN MECKLENBURG-SCHWERIN (24).

26 - HET BELGISCHE PARLEMENT NEEMT DE WET OP HET OUDERDOMSPENSIOEN AAN.

26 - HET VERENIGD KONINKRIJK ANNEXEERT HET ZUID-AFRIKAANSE TRANSVAAL.

NOVEMBER

1 - PAUS LEO XIII LAAT DE ENCYCLIEK DE REDEMPTORE VERSCHIJNEN, WAARIN HIJ ZIJN VREUGDE UITSPREEKT OVER PELGRIMAGES.

9 - RUSLAND ANNEXEERT MANTSJOERIJE.

23 - PRESIDENT PAUL KRUGER VAN TRANSVAAL LANDT TE MARSEILLE.

DECEMBER

2 - DE WERELDPREMIÈRE VAN SERGEJ RACHMANINOV'S BEROEMDE TWEDE PIANOCONCERT VINDT PLAATS TE MOSKOU.

4 - DE NATIONALE VERGADERING VAN FRANKRIJK VERWERPT EEN PLAN VAN DE NATIONALISTISCHE GENERAAL AUGUSTE MERCIER OM HET VERENIGD KONINKRIJK BINNEN TE VALLEN.

9 - KONINGIN WILHELMINA ONTVANGT PRESIDENT PAUL KRUGER VAN DE BOERENREPUBLIC TRANSVAAL. TIJDENS DE RIJTOER VAN 'OOM PAUL' KENT HET ENTHOUSIASME VAN DE HAGENAARS GEEN GRENZEN.

16 - HET OPLEIDINGSSCHIP VAN DE DUITSE KEIZERLIJKE MARINE, DE GNEISENAU, ZINKT IN HEVIG ONWEER IN DE HAVEN VAN MALAGA, WAARBIJ 41 VAN DE 466 OPVARENDEN OM HET LEVEN KOMEN.

24 - EERSTE UITVOERING VAN OP HOOP VAN ZEGEN VAN HERMAN HEIJERMANS, MET IN DE HOOFDROL ESTHER DE BOER-VAN RIJK.

ZONDER DATUM

(DUITSLAND) ALFRED VON TIRPITZ DIENST HET TWEDE VLOOTPLAN IN.

ANTONI GAUDÍ BEGINT DE AANLEG VAN PARK GÜELL.

DE AUSTRALISCHE ZWEMSTER ANNETTE KELLERMAN INTRODUCEERT HET EENDELIGE BADPAK MET KORTE BROEKSPIJPEN.

MAX PLANCK SCHRIJFT ZIJN THEORIE DES GESETZES DER ENERGIE-VERTEILUNG IM NORMAL-SPEKTRUM, WAARIN HIJ DE STRALING VAN ZWARTE LICHAMEN VERKLAART. HIJ MAAKT HIERBIJ GEBRUIK VAN DE VERONDERSTELLING DAT LICHT UIT 'KWANTA' BESTAAT, EN HET WERK GELDT ALS HET BEGIN VAN DE ONTWIKKELING VAN DE KWANTUMFYSICA.

HEIN LORENTZ ONTDEKT DE LORENTZTRANSFORMATIE.

VOOR HET EERST WORDT DE MENSELIJKE STEM PER RADIO OVERGEBRACHT.

KARL LANDSTEINER ONTDEKT DE BLOEDGROEPEN A, O, B EN AB.

DE NOOR JOHAN VAALER VRAAGT IN DUITSLAND HET PATENT AAN OP DE PAPERCLIP.

DE DUITSE NATUURKUNDIGE FRIEDRICH ERNST DORN ONTDEKT HET RADIOACTIEVE GAS RADON.

DE AMERIKAANSE LEGERARTS WALTER REED ONTDEKT IN CUBA DAT GELE KOORTS WORDT OVERGEDRAGEN DOOR MUGGEN.

DE FRANSE NATUURKUNDIGE PAUL ULRICH VILLARD ONTDEKT DAT RADIUM NAAST ALFA- EN BËTA STRALING OOK GAMMASTRALING UITZENDT.

STICHTING VAN FORT LAMY, HET HUIDIGE NDJAMENA.

MOORD OP MARIETJE KESSELS (1900)

DE MOORD OP MARIETJE KESSELS IN DE HEILIG HARTKERK VAN DE NOORDHOEK TE TILBURG IS EEN MISDRIJF DAT OP 22 AUGUSTUS 1900 PLAATSVOND EN LANDELIJKE OPSCHUDDING VEROORZAakte. DE ZAAK WERD NOOIT OPGELOST, EN 'MARIETJE KESSELS' IS IN TILBURG SINDSDIEN EEN BEKENDE NAAM GEBLEVEN.

DE MOORD EN DE VRIJSpraak

DE OP 2 MAART 1889 GEBOREN MARIA CATHARINA WILHELMINA (MARIETJE) KESSELS WAS HET DERDE KIND VAN MARIA PHILOMENA CRIJNS EN MATHIEU KESSELS, EIGENAAR VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE FABRIEK VAN MUZIEK-INSTRUMENTEN IN DE LATER VERDWENEN INDUSTRIESTRAAT TE TILBURG.

ZIJ WAS WOENSDAG 22 AUGUSTUS 1900 OM ONGEVEER HALF ELF OP WEG OM EEN BRIEF TE POSTEN EN GING NAAR HAAR PIANOLERAAR, GERARD SCHELLEKENS, OM EEN LES AF TE ZEGGEN. VANUIT HET TEGENOVER DE HEILIG HARTKERK GELEGEN CAFÉ DE ZWARTE RUITER ZAG MARIA PANHUIJSEN DAT MARIETJES AANDACHT WERD GETROKKEN DOOR EEN MAN IN HET KERKPORTAAL.

TOEN ZE NIET THUISKWAM ZETTE DE FAMILIE EEN ZOEKTOCHT OP TOUW. ZE HAD HAAR PIANOLERAAR NIET BEZOCHT, EN TOEN OOK BLEEK DAT DE BRIEF NIET OP DE PLAATS VAN BESTEMMING WAS AANGEKOMEN, STELDE DE POLITIE EEN GROOT ONDERZOEK IN. DIT WERD GELEID DOOR COMMISSARIS CAARLS. DE POLITIE DOORZOCHT DE WOONWAGENS VAN KERMISLIEDEN DIE TEN TIJDE VAN DE VERDWIJNING TILBURG BEZOCHTEN. MET BEHULP VAN HET PERSONEEL VAN DE FABRIEK VAN KESSELS WERD DE OMGEVING DOORZOCHT. TWEE DAGEN NA DE VERDWIJNING WERD MARIETJES LICHAAM GEVONDEN IN HET GEWELF VAN DE KERK. HET LICHAAM VERTOONDE SPOREN VAN VERKRACHTING.

OP 27 AUGUSTUS 1900 WERD DE OVERLIJDENSAKTE VAN MARIA CATHARINA WILHELMINA KESSELS GETEKEND. DE VOLGENDE DAG WERD ZE BEGRAVEN.

BIJ HET ONDERZOEK CONCENTREERDE DE POLITIE ZICH OP TWEE VERDACHTEN: DE SCHILDER GASPARUS MUTSAERS, DIE IN DE KERK WERKZAAM WAS, EN KOSTER JOHAN VAN ISTERDAAL. DE KOSTER WERD NA DE VONDST VAN HET LICHAAM GEBOEID NAAR HET STADHUIS GEBRACHT. MUTSAERS WERD GEVANGENGENOMEN OMDAT HIJ ENKELE KLEREN EN EEN KERKBOEKJE VAN MARIETJE IN ZIJN BEZIT HAD. MUTSAERS BEWEERDE DAT HIJ DIE VAN DE KOSTER HAD AANGENOMEN. MUTSAERS WERD ALS DE HOOFDVERDACHTE GEZIEN. HIJ WIJZIGDE ZIJN VERKLARINGEN VEELVULDIG EN SPRAK ZICH VAAK TEGEN. TEGEN DE KOSTER SPRAKEN ENKELE GETUIGENVERKLARINGEN. HIJ WAS OOK DEGENE DIE VAN ALLE RUIMTES IN DE KERK EEN SLEUTEL HAD.

OUD-POSTBODE JONGBLOETS HAD OMSTREEKS 11 UUR IN DE KERK GEHUIL GEHOORD. HIJ ZAG DAARNA VAN HET KOOR DE KOSTER KOMEN, DIE HEM INTIMIDEREND AANKEEK. BEÏNVLOED DOOR DERDEN TROK JONGBLOETS IN HET HOGER BEROEP DE STELLIGHEID VAN ZIJN IDENTIFICATIE TERUG. VOLGENS ANDERE GETUIGEN ZOU DE KOSTER ROND 12 UUR DE DEUR VAN DE KERK OP SLOT HEBBEN GEDAAN, WAT ZEER ONGEBRUIKELIJK WAS. BOVENDIEN HAD HIJ OM 12 UUR HET ANGELUS NIET GELUID.

PASTOOR GEORGE VAN ZINNICQ BERGMANN LEIDDE VOLGENS HET PROCES-VERBAAL OM 6 UUR 'S MORGENS DE VROEGMIS. OM HALF 8 DEED DE PASTOOR DE CATECHISMUS VOOR 70 COMMUNICANTEN, WAARONDER MARIETJE. TWEE KAPELAANS DEDEN DE ANDERE MISSEN IN DE MORGEN. DAARNA BLEVEN DE KAPELAANS EN HIJ, VOLGENS ZIJN VERKLARING, OP HUN KAMERS. OF HIJ ALS VERDACHTE KON WORDEN AANGEMERKT IS NIET ONDERZOCHT.

ALLEEN TEGEN MUTSAERS WERD EEN AANKLACHT INGEDIEND, MAAR HIJ WERD IN DE RECHTZAAK ÉN IN HOGER BEROEP VRIJGESPROKEN.

